

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1173580/16

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב צבי בן יעקב – אב"ד, הרב משה בצרי, הרב בן ציון הכהן רבין

המבקש: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אורית דרור הראל ועו"ד אברהם אינדורסקי)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רפי כריסטוף ועו"ד ספי ריבה)

הנדון: חלוקת רכוש: נכסים הונניים, חשבונות, כלי רכב, בית ותכולה, מוניטין, מניות;
הערכת שוויין של חברות

החלטה

הצדדים נישאו זל"ז כדמו"י בתאריך 29.8.2002, ומנישואיהם נולדו בן ובת. הצדדים התגרשו בתאריך 13.8.2020.

בעניינם של הצדדים ניתנו מספר לא מבוטל של פסקי דין והחלטות, הן בבית הדין האזורי והן בבית הדין הרבני הגדול. פסקי הדין כללו הן החלטות בעניין הגירושין והמזונות, והן החלטות ביניים או הוראות בענייני רכוש, אם בעניין מכירת חלקו של האיש במניות של חברת א"ה וחברת א"ק, חלוקת תמורת המכירה, והן בבקשות של הצדדים למתן הוראות למומחה, או בקשות של המומחה למתן הוראות.

בתאריך 15.7.2020 מינה בית הדין את רו"ח שמואל רוזנבלום, ע"מ שיבחן ויחקור את זכויות הצדדים ורכושם. המועדים הקובעים הינם מועד הנישואין (כאמור), ומועד הקרע (7.5.2018), בהתאם להחלטת בית הדין, מועד זה בו הוגשה הבקשה לשוב סכסוך, הינו מועד הקרע.

לצדדים בית בר', הרשום ע"ש שני הצדדים בחלקים שווים, ובו התגוררה המשפחה. ממועד עזיבת האיש את הבית, מתגוררים בבית האישה והילדים. בנובמבר 2020 הוערך שווי הבית ע"י השמאית סיגלית בת שלמה, בגבולות של 7 מיליון ש"ח.

לכ"א מהצדדים נכסים הונניים, לאיש קופות גמל, ביטוחי מנהלים, קרנות פנסיה, וקרן השתלמות (נוילה). לאישה ביטוח מנהלים וקרן השתלמות. כמו כן לצדדים חשבונות בנק משותפים, כפי שיתבאר להלן. כל אלה חושבו ע"י המומחה.

האיש מחזיק במלא המניות של חברת א"פ. החברה שבבעלותו, מחזיקה או שותפה במספר חברות. כמו כן יש לאיש אחזקות ישירות בנכסים פיננסיים נוספים, כפי שיפורט להלן.

לאחר שבחודש אפריל 2020 מונה האיש למנכ"ל חברת ל"פ, הוא נדרש למכור את אחזקותיו בחברת א"ה, וחברת א"ק.

בתאריך 12.7.2022 הגיש המומחה מטעם בית הדין, רו"ח רוזנבלום, את חו"ד באשר לשווי החברות ואיזון המשאבים. חו"ד זו הוגשה לאחר שנשאל שאלות הבהרה ע"י באי כוח הצדדים,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ועליהן ענה המומחה או שינה בחו"ד מתוקנת. השאלות שנשאל המומחה ע"י באי כוח הצדדים, ותשובות המומחה, היו אף הם לעיני בית הדין. יצוין ששני הצדדים נעזרו, בנוסף לייצוג המשפטי הראוי והמכובד, גם בחברות יעוץ כלכלי, לצורך בחינה וביקורת על חו"ד של רו"ח רוזנבלום.

בית הדין ביקש לקיים עם באי כוח הצדדים דיון על דו"ח המומחה, לאפשר להם להעלות טיעונים והשגות על חו"ד המומחה, אולם באי כוח הצדדים מיוזמתם ויתרו על קיום דיון והעלאת טענות בע"פ, ובחרו בהגשת סיכומים בכתב, ובתגובה לסיכומים (כ"א על הצד שכנגד). מאחר ומדובר בהחלטה העוסקת בדו"ח המומחה, והואיל והשגות הצדדים על הדו"ח מרובות מכל הכיוונים, ועיקרן עוסק במסמכים, ולא בטיעונים שצריכים להישמע על-פה, הסכים בית הדין לעמדת באי כוח הצדדים.

חשוב להדגיש בעניין הסכמת ואף יוזמת באי כוח הצדדים בדבר הוויתור על זכות הטיעון הפרונטאלי, מאחר ומי שישב בדיונים הקודמים, עמיתנו הרה"ג יצחק הדאיה שליט"א, פרש לגמלאות, ובמקומו בא עמיתנו הרה"ג בן ציון הכהן רבין שליט"א. מפנים לתקנה עא לתקנות הדיון. דעתנו שהעניינים שלפנינו כאן, ניתנים לפסיקה והכרעה בהתאם לחומר שבתיק, ואינם קשורים במהותם כלל לדיונים הקודמים, שעסקו בעיקר בעניין הגירושין והמזונות, ונושא הרכוש עלה בהם כלאחר יד ובזיקה לגירושין והמזונות.

נוסיף ונאמר – עניינם של הצדדים התארך יתר על המידה, לטעמו של בית הדין ושלא לרוחו והרגלו. יחד עם זאת שונה נדו"ד מתיקים אחרים. מדובר בפרטים רבים, חלקם מורכבים מאד וסבוכים, שהצריכו עבודה רבה של המומחה, לעומק ולרוחב. גם בית הדין נצרך להיכנס לעומק ולרוחב של הפרטים המרובים. יתכן גם שהצדדים או מי מהם, לא הקלו על עבודתו של המומחה. אין באמור משום ביקורת ח"ו על עבודתם של מי מבאי כוח הצדדים, העושים את מלאכתם נאמנה, ומתאמצים לייצג את הלקוח/ה בדרך הראויה והטובה. אך הגיעה העת להתקדם ולסיים את הנושא, לטובת שני הצדדים.

בית הדין עיין בכובד ראש בטענות ב"כ האישה ובקשתם לנהל חקירת מומחה. לו הוצרכנו לחקור לפי שיטתם אחרי כל נגרר וניר, כי אז היינו מעסיקים יחידה שלמה של חוקרים ומומחים. אנחנו מניחים ומקוים שהדבר נובע מכוונות טובות! התייחסנו לגופה של טענה, בהמשך הדברים. נעיר – אין לחקור אא"כ מוצגים חשדות, או ש"נורות אדומות" נדלקות אצל המומחה. דבר זה לא ארע בנדו"ד, ומשכך דחינו את בקשת ב"כ האישה להמשיך ולנהל חקירה ועוד חקירה, שמא ימצא המומחה פגמים כאלה ואחרים, ואולי יתגלה איזה אוצר דמיוני. תפקידו של המומחה לבחון את החומר שהמציא לו האיש, בין אם מיוזמתו ובין אם מיוזמת המומחה. ככל והיה מוצא איזה קצה של חשדות, ודאי היה מעיר ופועל בהתאם.

פסק דין זה הוא בבחינת "תם ולא נשלם". ביצוע פסק הדין, ובכלל זה אופן פרוק השיתוף של בית הצדדים בר', ביצוע תשלום דמי האיזון המגיעים לאישה בגין זכותה בחברות האיש, ועוד חישובים שונים וסופיים כפי שעולה מפסה"ד, נותר בין השאר להכרעת בית הדין, לאחר היות פס"ד זה חלוט, כך שבית הדין לא סיים עדיין את תפקידו בעניין הרכוש.

א. נכסים הוניים

לאיש 4 קופות גמל ב"מיטב דש", שני ביטוחי מנהלים ב"חברת מגדל" ושתי קרנות פנסיה ב"אילון מיטב". בנוסף קרן השתלמות ב"מיטב דש", שכיום הינה נזילה. לאישה ביטוח מנהלים ב"חברת מגדל" וקרן השתלמות ב"ילין לפידות".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הדרך הנכונה והצודקת לאיזון משאבים בכספים ההוניים הנ"ל, הינה במתן פסיקתאות לחברות המחזיקות בכספי הצדדים. ניתן לערוך חשבון והתחשבנות, אולם דרך זו אינה צודקת, שהרי אם לאישה יש אחוז מסוים נכון למועדים, והקרן הרוויחה, הרי שריווח זה שייך לה באופן יחסי. ניתן כידוע להוון כספים. ניתן גם לערוך איזון בדרכים של הפחתת סכומי זכויות האיש בנכסי האישה, מזכויות האישה בנכסי האיש. כל הדרכים הנ"ל אינן נכונות, בפרט שמועד הקרע הינו לפני כחמש שנים, וקרנות אלה צברו רווחים, וכל קרן צברה באופן שונה.

דבר זה עומד בבסיס סעיף 6 (א) וסעי' 6 (ב) לחוק לחלוקת חסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו (תשע"ד – 2014), והוא נכון ביחס לכל ענייני קופות גמל וכד'. בניגוד מוחלט לאיזון משאבים בשווי חברות ונכסי האיש, שבהם מעריכם את השווי נכון למועד הקרע, ואין לאישה חלק בנכסי האיש, וכפי שיתבאר להלן.

אף האיש ביקש לעשות חלוקה בדרך של פסיקתאות, ראה סעיף 9 לתגובת האיש לסיכומי ב"כ האישה. נוסף שאף בקרנות נזילות, ניתן וראוי לעשות את החלוקה בדרך של פסיקתאות, פתיחת חשבון נפרד או קרן נפרדת לבן/בת הזוג. בכך ייטב לשני הצדדים, בעיקר כאשר חישוב המס על הריווח, ייעשה לכל אחד בפני עצמו, וכן חלוקה בדרך זו נותנת אפשרות להמשך חיסכון בקרן, אם הזוכה יחפוץ בכך.

לאור האמור, המומחה ימציא לבית הדין פסיקתאות ביחס לארבע קופות הגמל (מיטב דש) שעל שם האיש, שני ביטוחי מנהלים ושתי קרנות פנסיה, וקרן השתלמות שעל שם האיש, וכן ביחס לקרן ההשתלמות וביטוח מנהלים שעל שם האישה. הפסיקתאות יעברו לבית הדין לאחר שהמומחה יאפשר לבאי כוח הצדדים לעיין תוך 10 ימים בפסיקתאות, לבחון אם לא נפלה בהן טעות, ואם הן תואמות את האמור בחו"ד (סעי' ב 17-9, סעי' ג 2-3).

ב. חשבונות בנק

לצדדים חשבונות בנק משותפים. חשבון עו"ש משותף בבנק הבינלאומי (מ"ח [...]), שנפתח בשנת 2014 יחד עם גב' א', בעקבות רכישה משותפת של נכס בר'. בחשבון זה אין פעילות משותפת, למעט הלוואה אחת שיתרת הסילוק במועד הקרע עמדה על 27,342 ש"ח.

בניגוד לאמור בחו"ד, הרי שבחשבונות משותפים שעל שם בני הזוג, אין נפקות למועד הקרע. כל נכס משותף שרשום על שם שני הצדדים, וכן חשבון בנק שהוא על שם שני הצדדים, כל עוד הנכס לא פורק והכספים לא חולקו, הוא של שני הצדדים. בניגוד לחשבון שהוא על שם אחד מהצדדים, אותו יש לאזן בהתאם למועד הקרע. יש להבחין בין איזון לשותפות. כספים שבחשבון בנק משותף, אינם ברי "איזון" אלא ברי "חלוקה". דהיינו – מה שיש בהם, נכון להיום, הן בזכות הן בחובה (בהנחה שלא הייתה פעילות של הברחת כספים, וכפי שנראה מחשבונות אלו לא הייתה כל פעילות חריגה) יחלקו הצדדים בחלקים שווים. לכן ככל שיש להתייחס לחשבון הנ"ל בבנק הבינלאומי, הצדדים ישלמו את יתרת החובה בשווה.

לצדדים חשבון משותף בבנק דיסקונט (מ"ח [...]). במועד הקרע היה בחשבון יתרת זכות של 1,226 ש"ח. בנוסף – פקדון בסכום של 140,000 ש"ח, ולאידך גיסא – יתרת הלוואה בסכום של 11,666 ש"ח.

לאחר מועד הקרע, כספי הפקדון נפרעו, ומתוכם הועברו לבא כוח האישה סכום של 70,000 ש"ח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כאמור לעיל, לחשבון בנק משותף אין רלוונטיות למועד הקרע. הוא בר חלוקה, לזכות או לחובה. משפרו הצדדים את הפקדון המשותף, לפני או אחרי מועד הקרע, ומחציתו הועבר לבא כוח האישה, הרי שהאישה קבלה את חלקה בחלוקת כספי הפקדון, ואין רלוונטיות לעובדה שהכספים חולקו לאחר מועד הקרע.

לאמור – הצדדים יחלקו ביניהם בחלקים שווים, לזכות או לחובה, את היתרה בחשבונות הבנק הנ"ל, בהתאם ליתרה נכון למועד החלוקה.

ג. איזון – ספינה, טרקטרון, נגור, רכב שע"ש האישה, סוסה, חוב א', פקדון BIT2C, ופקדון בחברת Pocketful.

בפרק זה נעשה איזון בין הסכומים השונים שאינם קשורים לחברות שבבעלות האישה. מן הדין שיתרת סכומים אלה תוצמד למדד. מדובר בכספים שערכם נקבע לפי מועד הקרע, לפני כחמש שנים. כך שמן הדין להצמיד את היתרה למדד המחירים לצרכן. כיום, במועד כתיבת פסה"ד, לאחר פרסום מדד אפריל 2023, מדובר בהצמדה של 10.38%. לא סברנו לחשב ולקבוע, מאחר ואיננו יודעים אימתי יבואו סכומים אלה לכלל תשלום, ומה יהיה גובה המדד נכון ליום התשלום. יצוין שהטובין דלהלן, בחלקם נמכרו זה מכבר על ידי האישה, ככל הנראה ללא תיעוד, ולכך נצרכה שומה.

1. לאישה, נכון למועד הקרע, מחצית בבעלות ספינת מנוע מדגם MALIBU 247, שנת יצור 2009. במאי 2020 העריך השמאי יובל הררי את שווי הספינה בסכום של 135,000 ש"ח, כך שחלקו של האישה בספינה הינו 67,500 ש"ח.

עיינתי בטענת ב"כ האישה בסיכומיו (סעיף 39.1), שמדובר בהערכת יתר של 7,500 ש"ח. עמדת בא כוח האישה נדחית. לא ראינו טעם של ממש לסטות מחו"ד המומחה והערכת השווי כאמור. בהערכת שווי, אין מדע מדויק, וכל צד מנסה למשוך ולטעון לשינוי, כלפי מעלה או מטה. הדברים אמורים גם ביחס לשומות דלהלן שבפרק זה. בעניין זה נפנה גם לסעיף 87 בסיכומי ב"כ האישה, ועמוד 8 לסיכומים על אי קבלת נתונים על המכירה, דבר שלדעתנו אינו רלוונטי כשאפשר וניתן לשום את השווי. ומשכך חו"ד המומחה והערכתו נראית לנו נכונה. לכן דעתנו לקבל את השומה של המומחה, כך שעל האישה לשלם לידי האישה מחצית משווי הספינה – 33,750 ש"ח.

2. בבעלות האישה, נכון למועד הקרע, טרקטרון מסוג T1, שנת יצור 2013. בהתאם למחירון לוי יצחק שוויו נאמד במועד הקרע בסכום של 55,000 ש"ח. טענת ב"כ האישה בעניין (סעיף 39.2 לסיכומים) נדחית, וכאמור, נפנה גם לעמוד 8, וכך לסעיף 87 בסיכומי האישה, ובעמוד 8 לסיכומים. וכאמור, לא ראינו כל טעם לסטות מחו"ד המומחה ומהערכת השווי שנקבעה בהתאם למחירון לוי יצחק, כך שלאישה מגיע לצרכי איזון בטרקטרון סכום של 27,500 ש"ח.

3. נגור פתוח מסוג O2, שנת יצור 2013, מוערך ע"י המומחה, לפי מחירון יד 2 ב – 8,000 ש"ח. האמור לעיל בעניין הערות ב"כ הצדדים, מתייחס גם לסעיף זה. לאמור – זכות האישה בנגור מוערך ב – 4,000 ש"ח.

4. במאי 2017 רכשו הצדדים בחו"ל סוסה טיפולית עבור בנם, בסכום של כ – 80,000 ש"ח. בנובמבר 2017 הוחלפה הסוסה (עקב פגם), והם קיבלו סוסה חילופית. המומחה מעריך את שווי הסוסה ב – 70,000 ש"ח. סכום זה נראה נכון וסביר, על אף הערות ב"כ האישה (סעיף 39.3 לסיכומים), והערות ב"כ האישה. סוסה זו נמכרה, ואין בידינו נתונים על המחיר שהתקבל עבורה. יחד עם זאת הערכת השווי הנ"ל נראית סבירה, ומשכך יש לזכות את האישה בסכום של 35,000 ש"ח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מעיון בתגובת ב"כ האיש לסיכומי ב"כ האישה (עמוד 3 סע' 9) נמצאנו למדים שהסוסה עדיין לא נמכרה, על אף שבסעיף 39.3 לסיכומי האיש, נכתב שהסוסה נמכרה. בנוסף, מאז הגשת הסיכומים (בערב פסח) ועד להגשת התגובה (אמצע מאי) השתנתה הגדרת הנכס – מ"סוסה" ל"סוס". בתגובת ב"כ האישה לסיכומי האיש (ראה סע' 58), הסוס/ה כבר לא הוזכר/ה. יתכן והסוסה נמכרה ונרכש סוס חדש – איננו יודעים. (בפרוטוקול הדיון מיום 29.10.18, שורה 57, דובר על סוסה). כך או כך, הערכת השווי של 70,000 ש"ח, כשהרכישה הינה בסכום של 80,000 ש"ח, נראית לנו סבירה. בעניין בקשת ב"כ האיש להעביר לבן את הסוס/ה, איננו יכולים לחייב את האם במסגרת זו לעשות זאת. יחד עם זאת, אם הצדדים יסכימו בחישוב הסופי להעביר את הסוס/ה לבן, מה לנו כי נתערב.

5. פיקדון בחברת BIT2C – יתרת הפקדון סמוך למועד הקרע עומדת על סך של 50,005 ש"ח. יתרת הפיקדון בחברת POCKETFUL עומד סמוך למועד הקרע על סך של 5,057 ש"ח. סכ"ה הפיקדונות – 55,062 ש"ח, כך שלזכותה של האישה לצורך האיזון עומד סכום של 27,531 ש"ח.

טוען ב"כ האישה בסיכומיו (עמוד 9) שהאיש אינו מפרט האם ואילו פירות נשא הפקדון ממועד הקרע, וכן לא המציא דפי תנועות שקדמו למועד הקרע. על כך נבהיר, שבשונה מנכסים משותפים, נכסים הרשומים ע"ש אחד מבני הזוג, זכאי בן הזוג השני לקבל מחצית ערכם – נכון למועד הקרע. הכסף הנמצא בחשבון שייך אך ורק לצד שעל שמו הם רשומים, אך חובתו ליתן מחצית מערכם או שווים נכון למועד הקרע. הוא ההבדל שהוזכר כבר לעיל, בין איזון משאבים לבין חלוקת שותפות. נכסים משותפים נושאים פירות גם לאחר מועד הקרע לכ"א מהשותפים, מאחר ולכ"א מהשותפים יש בו חלק, ומועד הקרע אינו רלוונטי. אולם נכסים ברי איזון, החיוב על הצד שעל שמו הם רשומים הוא "חיוב ממוני", חיוב לשלם לצד שכנגד את שווים נכון למועד הקרע. (בניגוד לקופות גמל וחסכון פנסיוני, שבהם נפתחת קופה על שם הצד שכנגד, וכנ"ל). הנפקות הינה לריווח והפסד, השייכים לצד המחזיק – הבעלים, לטוב ולרע.

הגם שבית הדין יכול בנסיבות מיוחדות לקבוע את שווים של הנכסים שלא לפי מועד הקרע, לפי סעיף 8 (3) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, במקרה שלפנינו לא ראינו נסיבות מיוחדות לעשות זאת, ולו מהטעם, שאם כספים אלה הרוויחו לאחר מועד הקרע, הדבר נעשה עקב התעסקות כלכלית של האיש, ואין מקום לשתף את האישה בפעולותיו הכלכליות של האיש לאחר מועד הקרע. נסיבות מיוחדות, לדוגמא – בעל שרכש נכס מכספים משותפים, ורשם את הנכס רק על שמו, ומחיר הנכס עלה שלא בהקשר להשבחה. כי אז עשוי בית הדין מכוח סעיף 8 (3) הנ"ל, להורות שלאישה חלק בנכס ולא רק זכות איזון, ויאחר את מועד חישוב זכות האישה בנכס למועד שהוא בעת פירוק הנכס, אף שהוא לאחר מועד הקרע. אולם במקרה שלפנינו כספים אלה שנשאו פירות לאחר מועד הקרע, אינם כספים משותפים אלא כספים ברי איזון, שיצרו חוב אותו חייב הבעל לשלם לאישה, בגין זכותה באיזון הנכסים. הריווחים שלאחר מועד הקרע הינם פועל יוצא מהתעסקות האיש להשבחתם, ואין לאישה חלק בהם. כמו גם אם הכספים נשארו בחשבון הפקדון שעל שם האיש, הרי הדבר נעשה תחת פיקוח ובקרה של האיש, והוא חלק מהפעולות העסקיות של האיש לאחר מועד הקרע, לריווח או להפסד.

בנוסף, בית הדין מקבל את עמדת המומחה שאין צורך לבחון אלא את היתרה נכון למועד הקרע, ואין צורך לקבל את מלא פירוט התנועות בחשבון. בכל חשבונות מסוג זה מקובל לבצע איזון בהתאם ליתרה הקיימת במועד הקרע, ולא נראה לנו לבקש דפי תנועות, ולבקש מאיש עסקים, פרוט והסבר על כל תנועה ותנועה, כשלדעת המומחה אין בנדו"ד חשש להברחת כספים, ודאי שלא לפני מועד הקרע.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

6. הלוואה בסך 70,000 ש"ח שנתן האיש לחברו א', וחוב זה כנראה לא יוחזר (ראה סעיף ב 6 לחו"ד המומחה).

יש הבדל בין עסקה לא מוצלחת שעושה האיש, לבין הלוואות לחברים. הלוואה לחברים צריכה להיות באחריות האיש. נושא זה של הלוואות לחברים, היה בין השאר אבן הנגף שהביאה לסכסוך בין בני הזוג. אמנם מדובר היה בחבר אחר בשם ל', אך לדברי האישה, ההתנהלות הכלכלית של האיש מולו, הביאה לפרץ הסכסוך בין הצדדים. בית הדין מפנה לפרוטוקול הדיון מיום 3.2.19 שורה 122 ולהלן, ופרוטוקול הדיון מיום 12.5.19, שורה 38 ולהלן, שורה 44 ולהלן, שורה 327 ולהלן. משכך דעתנו שהאיש חייב לקחת אחריות על הלוואות שניתנו לחבריו, ויש להביא את החוב של 70,000 ש"ח ע"ח האיש, ולהכלילו בזכות איזון המשאבים. כך שיש להוסיף לזכותה של האישה 35,000 ש"ח.

7. רכב האישה – ע"ש האישה רכב מסוג ג'יפ טויטה לאנד קרוזר ש"י 2013. בהתאם למחירון לוי יצחק שווי הרכב נכון למועד הקרע נאמד בכ- 193,000 ש"ח, כך שזכות האיש לאיזון ברכב עומדת ע"ס של 96,500 ש"ח.

סיכום הסכומים הנ"ל מלמדים שלזכות האישה עומד סכום של 162,781 ש"ח, ולזכות האיש – 96,500 ש"ח. חישוב הסכומים וקיצוץ, משאיר לזכות האישה סכום של 66,281 ש"ח. סכום זה יוצמד למדד המחירים לצרכן מחודש מאי 2018, עד לתשלום בפועל.

ד. בית המגורים בר', ותכולת הבית

בתאריך 8.11.2020 התקבלה שומה מהשמאית סיגלית בת שלמה, שהעריכה את שווי הנכס בגבולות 7,000,000 ש"ח.

בית הדין מפנה לעמדת ב"כ האיש (ראה סעיף 60 לסיכומי ב"כ האיש, וראה עמדה שונה - עמוד 9 בסיכומי ב"כ האישה, וכן סעיף 42.3 בתגובה האישה לסיכומי האיש), ולפיו יש לקבוע שווי עדכני לבית המגורים הנ"ל. בית הדין סבור שהואיל ומדובר בתקופה של כשנתיים וחצי, בה מחירי הנדל"ן נסקו, הגם שלאחרונה נרגעו, יש לחשב שווי מחדש. והבהרנו לעיל, יש הבדל בין נכסים משותפים לנכסים ברי איזון. בנכסים המשותפים, שבהם הצדדים שותפים, אין למועד הקרע כל משמעות. האישה ממשיכה להיות הבעלים על מחצית מהנכס הרשום על שמה, גם לאחר מועד הקרע, ולזכות ברווחים שמניב נכס זה, ומאחר ומחיר הנכס שיימכר לצד ג' יקבע בהתאם לזמן מכירה בפועל, יש לאישה זכות לקבל את מחצית מהמחיר שיתקבל, ואין הבדל לעניין זה בין אם הנכס יימכר לצד ג' או שהבעל יקנה את חלקה של האישה.

טענות ב"כ האישה (סעיף 82 בתגובה לסיכומי הבעל) שאין לבצע התמחרות מאחר והבעל הוא זה שעזב את בית המגורים – נדחית לחלוטין. וכי אם מי מהצדדים עזב את בית המגורים, הפסיד את זכותו הרכושית בנכס? וכי אם לא הגיש הבעל תביעה לפירוק שיתוף נפרדת, אלא בקשה במסגרת ההליך הרכושי, בכך איבד את זכויותיו בבית?

מבדיקה שערכנו, מחירי הדירות עלו בתקופה המדוברת (כולל מדד מחירי הדיור לאפריל 2023) בין 30.8%, לפי מחשבון של חברת "הון", לבין 33.18% לפי מחשבון של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. לפי מחשבון חברת הון, לאחר הצמדה השווי יוערך בכ- 9,152,000 ש"ח, ולפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לאחר ההצמדה, השווי יוערך בכ- 9,322,000 ש"ח. ביודענו את הקושי במכירת בתים בסדר גודל כזה, ובפרט שעם הזמן קיים גם בלאי טבעי, דעתנו להעמיד את

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מחיר הבית על הרף הנמוך מבין שתי ההצמדות דלעיל, ומשכך מחיר הבית העדכני צריך להיות בגבולות של 9,150,000 ש"ח.

בית הדין סבור שכדי לקבוע את מחיר הדירה אף באקלים של עליות מחירים חדות, אין צורך לעשות שומה חדשה מדי מספר חודשים אלא ניתן בהחלט להסתמך על השומה הקודמת, ולהצמיד אותה לעליית מחירי הדירות. שהרי בלאו הכי שמאות אינה "מדע מדויק", אך היא נותנת לנו שיעור מקורב למחיר הראוי לנכס זה. והרי ממה נפשך, אם מי מהצדדים יחפוץ לקנות את הבית במחיר הנ"ל והשני לא ירצה לקנות, נוכל להשתמש בשומה המעודכנת. אם שני הצדדים יחפצו לקנות את הבית – יתמחרו ביניהם. ואם שני הצדדים לא ירצו לקנות, ינסו למכור לצד ג', וממילא המחיר שיתקבל - הוא המחיר הקובע לחלוקה.

כך שאם מי מהצדדים יחפוץ לקנות את הבית, ישלם מחצית מהסכום הנ"ל לצד השני, אם בדרך איזון או בדרך אחרת, בניכוי חוב המשכנתא. באשר לשאלות המיסוי או היטל השבחה, סבור בית הדין שלא הגיעה העת לדון ולהכריע בעניין.

באשר לתכולת הבית – מוקדם להתייחס ולהכריע בעניין. איננו יודעים אם הבית יימכר לצד ג' כולל התכולה, ובכך הדיון יתייחר, או שמי מהצדדים ירכוש את חלקו של השני, ויגיעו להסכמות גם בעניין התכולה. כך שהעניין יישאר בשלב זה לא מוכרע. רק נעיר, שלמחיר המיטלטלין הנקוב בפוליסת הביטוח אין משמעות מוחלטת, גם אם המחיר יהיה נכון למועד חלוקת המיטלטלין. מחיר זה יוכל ליתן לנו סדר גודל, אם יוחלט על חלוקה בעין, אך במקרה של חיוב כספי של אחד הצדדים, יש לשום את הטובין והריהוט לפי שווים למכירה כיד שניה, והפערים בין הסכומים הנקובים בדו"ח שמאות הביטוח לנ"ל – משמעותיים ביותר.

ה. חברת א"פ

1. החברה הנ"ל הוקמה ע"י האיש באוגוסט 2008, והוא מחזיק במלא מניות החברה. פעילותה העיקרית של החברה, בניהול ומתן שרותי יעוץ פיננסי והשקעות בחברות ובנכסים. במועד הקרע החזיקה החברה בתאגידי שונים. החברה החזיקה בחברת א"ה, ובחברת "אק"מ בע"מ". חלקו של האיש במניות החברות הנ"ל נמכרו בסמוך לחודש אפריל 2020, עת מונה האיש למנכ"ל חברת ל"פ.

בנוסף מחזיקה החברה בחברת B..., או בשמה הקודם A..., ובחברת P... וכן יש לה שותפות מוגבלת בחברת סמ"ט, וכן יש לה שותפות בחברת VKS.

נחזור ונאמר את אשר הבהרנו מספר פעמים באשר להערכת שווי חברות. קיימות מספר שיטות לחישוב שווי חברות. שיטת תזרים מזומנים (שיטת ה DCF), שיטת השווי הניכסי הנקי (שיטת NAV), ושיטת חישוב לפי שווי השוק, מכפיל רווחים ומכפיל ההון העצמי.

כדי להגיע לשומה מדויקת של שווי חברה ידועה, צריך לקחת בחשבון מספר נתונים באותה חברה, כגון נכסים, הון נזיל, צורת הפעילות והיקף הפעילות ועוד, כדי לבחור בשיטת החישוב המתאימה, שתשקף את השווי האמיתי של החברה. שימוש בשיטה שאינה מתאימה לחברה, עשויה לתת אומדן שווי של החברה שהוא רחוק מהמציאות.

בית הדין ממנה מומחה, בעל ניסיון ובעל שם, במקרה שלפנינו - משרד גדול עם יכולות ביצוע מוכחות, שהמחויבות שלו הינה רק לבית הדין, דבר המבטיח אובייקטיביות מקסימלית, מבלי לנטות ימין ושמאל. לא מדובר ב"מדע מדויק" ועל כן, אם היו הצדדים ממנים מומחה מטעמם לבחינת שווי החברה, כי אז ה"מומחה מטעם", עלול לבחור בשיטת החישוב הנוחה לו,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שתתן ללקוח שמינה אותו את התוצאה הטובה ביותר. דרכו של בית הדין לבחור מומחה ניטרלי, תמנע כל לזות שפתים, וטענות ומענות כאילו המומחה נתן משקל עודף או מופחת, לנתון כזה או לנתון אחר.

מומחה בית הדין שוקל את הדרך הנכונה והראויה לבחינת שווי חברות, נותן משקל סגולי נכון לכל נתון ומספר, ומבצע את התחשיב בהתאם לשיקול דעתו המקצועית והאובייקטיבית. הגם שכל מומחה אינו חף מביקורת, הן של הצדדים והן ביקורת שיפוטית, בין אם מדובר בטעות חישובית או במתן משקל לנתונים וכו', מזה הטעם הוא מגיש לצדדים טיוטה של חו"ד וממתין להערותיהם, לומד אותן ומשיב עליהן או מתקן את חו"ד, אך כל גישתו הינה מחויבות לשולחו – בית הדין, ולאובייקטיביות של דרך החישוב, לארכה לרחבה ולעומקה.

תפקידו של המומחה, ליתן הערכת שווי לחברה, לו יצויר שהיה פונה אליו רוכש פוטנציאלי ומבקש ממנו להעריך את שווי החברה. יש "מחיר מופרז", יש "מחיר מציאה", ויש "מחיר ריאלי". המומחה של אותו רוכש יבהיר לו, לאחר בחינת כל הנתונים והתחשיבים, מהו המחיר הריאלי של החברה. מחיר זה מציג המומחה מטעם בית הדין, כשהוא קובע את שווי החברה, בעוד "מומחה מטעם" ינסה למשוך כלפי מעלה או מטה, בהתאם לאינטרס של שולחו. ההנחה הברורה שהמומחה מטעם בית הדין חף מכל אינטרס בקביעת השווי, ובמתן המשקל הסגולי לכל נתון ונתון, תוך בדיקה מקצועית.

לעניין זה נזכיר (והובא גם להלן) את אשר קבע בית הדין הרבני הגדול (תיק מס' 1-62-7894 פלונית נ' א', ניתן ביום 1.4.2008):

"בהסתמך על הוראות תקנה 258(יב) לתקנות סד"א, כי "בית הדין, כמו כל בית משפט, רשאי למנות מומחה מטעמו אף ללא הסכמת בעלי הדין. האובייקטיביות של מומחה מטעם בית הדין גדולה יותר ממומחה הממונה על ידי בעל דין, אשר מטבע הדברים מצפה לתוצאה מסוימת במשפט המתנהל בעניינו. בדרך כלל, יסמוך בית הדין את ידיו על חוות דעת המומחה ומסקנותיו ולא יסטה מהן, אלא אם קיימת הצדקה עובדתית או משפטית יוצאת דופן לעשות כן".

והן הן הדברים.

במקרה שלפנינו בחר המומחה בחישוב לפי שיטת NAV, השווי הנכסי הנקי, המתאימה לחברות אחזקה, הנותנת ביטוי לשווי הכלכלי של נכסיה, הגם שאין בה ביטוי לפוטנציאל העתידי. הואיל וחברת א"פ מחזיקה בעיקר בחברות חיתום או במתן שירותי יעוץ, מקובל לחשב את שווי בדרך בשיטת הנ"ל, ולא בשיטת ה DCF.

עיינו בדברים שכתבו ב"כ האישה (תגובה לסיכומי האישה, סעיף 46.2). ב"כ האישה מלינים על כך שהמומחה בחר בשיטת NAV, ולא בשיטת DCF. וכך כותבים ב"כ האישה:

"מדובר בשגגה דרמטית בחוות הדעת, עת לא רק ששיטה זו אינה מקובלת במשפטנו; אלא שהיא גם לא מתאימה לסוג הפעילות של החברות הללו שהינן חברות פעילות המפיקות הכנסות משמעותיות משך שנים (במובחן מחברות אחזקות). וכך, העריך המומחה את חברות א' בחסר דרמטי. שיטה זו של המומחה הביאה למשל, לכך שהמומחה התעלם משווי הפעילות הנקוב בדו"ח של א' הנפקות בסך של 11 מיליון ש"ח (!) וכן מדיבידנדים בהיקפים אדירים שחולקו לבעל במרוצת השנים וגם לאחר מועד הקרע. דרך הערכת שווי אבסורדית זו אף הובילה את המומחה להתעלם מהדיבידנדים שחולקו לאחר מועד הקרע; ואף הובילו את המומחה להתעלם מבחינת חלוקות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שחולקו ערב מכירת החברה לרעהו של הבעל בתמורה ל'הון העצמי'
לכאורה."

כפי שהבהרנו, אין ספק שלאישה נח יותר לחשב את שווי החברה בדרכה היא. אולם כשאנו מעוניינים בהערכת שווי אובייקטיבית, כפי שקונה רגיל היה מעוניין לקבל חו"ד והערכת שווי ריאלי, חף מכל אינטרסים. לשם כך המומחה קובע מה היא השיטה הנכונה. האמירה ש"שיטה זו אינה מקובלת במשפטנו" – אינה נכונה. זו אחת השיטות המקובלות. שיטה זו (NAV) מתאימה לעסקים בעלי נכסי מקרקעין או נכסים בלתי מוחשיים, כמו חברות אחזקה. המומחה מציין שבחברות חיתום מקובל לבצע עסקאות על בסיס שווי ההון העצמי, מאחר וחברת חיתום הינה חברה שנכסיה בלתי מוחשיים.

להבהרת העניין - חברות החיתום משמשות כמעין גורם מתווך בין החברות המנפיקות ובין המשקיעים. הן אמונות בפועל על הבאת החברות החדשות לבורסה, ועל גיוס הכספים עבורן, בעיקר מהגופים המוסדיים המנהלים את כספי ההשקעות של הציבור הרחב. שוק החיתום המקומי מתאפיין מצד אחד בתחרות עזה בין הגופים הפועלים בו על הובלת ההנפקות ועל העמלות הגבוהות הנלוות להן, ומצד שני בשיתופי פעולה בין הפעילים בו, לצורך הוצאת הגיוס מהכוח אל הפועל.

המומחה מציין שבחברות חיתום מהשורה הראשונה במשק, ניתן לשקול להוסיף מוניטין של החברות. אולם במקרה שלפנינו, נראה למומחה שלא קיים מוניטין עצמאי לחברות, אלא יתרון יחסי לזהות המנהלים וניסיונם.

המומחה מביא את תחשיב ההון העצמי של החברה לסוף שנת 2017, ובהתאמה למועד הקרע, לפי המצב היחסי נכון לשנת 2018, בהתאם לדוחות כספיים מפורטים, ובהתאם למאזן הכלכלי.

2. בבחינת השווי של א"פ, נבחנו גם שוויין של החברות אותן מחזיקה א"פ. נבחנו ונבדקה שווייה של חברת א"ה, שביולי 2013 התאגדה כחברה פרטית העוסקת בניהול, חיתום, הפצה וייעוץ להנפקות. חברת א"פ בע"מ, החזיקה נכון למועד הקרע, ב 36.25% ממניות חברת א"ה. בין השאר חושבה רכישת 90% ממניות של חברת ה"א, ומיזוגה עם חברת ק"ב, דבר שאירע כחודש לאחר מועד הקרע, הואיל ובעת מועד הקרע העסקה הייתה ידועה, והשווי הכלכלי קיים.

נכון למועד הקרע, נסחרו מניותיה של ה"א בבורסה, אולם היא הייתה "שלד בורסאי". אמנם מניותיה רשומות היו למסחר בבורסה לניירות ערך, אך המסחר בה היה נמוך מאוד (מסיבות שונות), לעיתים משום שלא היה לחברה כל פעילות, לאחר שמכרה את פעילותה, או כשלה מבחינה עסקית והפסיקה את פעילותה. לעניין חישוב שווי חברה שהיא "שלד בורסאי", אין להתחשב במחיר בה היא נסחרת בבורסה לני"ע אלא על העסקה בפועל, בה מכרה חברת א"ה את אחזקותיה בה"א, מחוץ לבורסה (באוקטובר 2018).

חברת פ' (להלן: המומחה מטעם האישי), הגישה השגות על חו"ד המומחה מטעם בית הדין, והן הוגשו לעיונו של המומחה מטעם בית הדין – רו"ח רוזנבלום, וקיבלו את התייחסותו. נציין שאף אנו עיינו בגוף ההשגות של פ', להבנת ההשגות ותשובות המומחה מטעם בית הדין.

נשוב ונזכיר כי בקביעה של שיטת החישוב ואופן החישוב של שווי חברה, סומך בית הדין ככלל, על עמדתו של מומחה בית הדין, והתערבות בית הדין בחוות דעת מהסוג הזה, מוגבלת למקום שיראה לנו השיקול כבלתי סביר בעליל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טוען המומחה מטעם האיש, שעל אף שחודש לאחר מועד הקרע דיווחה ה"א על עסקת מיזוג עם ק"ב, הרי במועד הקרע עצמו היה קיים מזכר הבנות בלבד, כאשר מזכר ההבנות אינו ערוכה לקיום העסקה, שהייתה מותנית במספר תנאים (נפנה לסעיף 6.7 ולהלן בהתייחסות המומחה מטעם האיש, וכן בסעי' 40.1 בסיכומי ב"כ האיש).

רו"ח רוזנבלום השיב, ששווי החברה אינו נמדד רק ע"פ חתימה פורמאלית על מזכר הבנות או הסכם מיזוג. השווי נמדד בהתאם לפוטנציאל העסקי ליום הקרע, וחתימה על מזכר ההבנות מלמדת על הפוטנציאל שהיה קיים ליום הקרע.

כאמור, שיקול הדעת המקצועי של רו"ח רוזנבלום, והבנתו בחישוב הערך, מקובל על בית הדין ונראה נכון לחלוטין.

אכן, שווי החברה מושפע מהפוטנציאל העסקי שלה, וכאשר קיים מזכר הבנות למיזוג בין ה"א לק"ב, הרי שמחיר החברה יהיה בהתאם. לו הייתה ה"א מוצעת למכירה במועד הקרע, ודאי כל רוכש פוטנציאלי היה מחשב את אופציית העסקה למיזוג עם ק"ב, כל אחד לפי המשקל שהיה נותן לביצוע העסקה וסיכויי הריווח שלה. לא מצאנו כל טעות בשיקול דעתו המקצועי של רו"ח רוזנבלום, שבעטיה נבקש לשנות את התחשיב, ועמדתו מקובלת עלינו לחלוטין. ברי לנו לחלוטין שאם לקוח היה מבקש מרו"ח רוזנבלום חו"ד אובייקטיבית לבחינת שווי רכישת מניות ה"א במאי 2018, הוא היה מחשב את המיזוג עם ק"ב, שהיה בסמוך ונראה. הוא היה מבין שזה השווי הראוי, אם חברה רצינית כמו ק"ב, מוכנה לרכוש את מניות ה"א במחיר שנגקב במזכר ההבנות.

כך גם ההסתמכות על שווי המניות של ה"א, לפי ערך שנמכרו חודשים לאחר מועד הקרע, נראית סבירה ונכונה (בתשובה לסעי' 6.10 לחו"ד המומחה מטעם האיש).

טענות ב"כ האישה (סעיף 48.10 לסיכומים) שהמומחה לא קיבל לידיו את מזכר ההבנות, את החלטת הדירקטוריון וכו', נדחות אף הן. בית הדין מבהיר כי הוא סומך על שיקול דעתו המקצועי של המומחה מטעם בית הדין, לקבוע לאלו מסמכים הוא נזקק לצורך חוות הדעת, ואלו מסמכים אין בהם צורך. השיטה בה חישב רו"ח רוזנבלום, בהתאמה לעסקה שבוצעה בפועל ביום 15.10.18, בה מכרה חברת א"ה, בעסקה שמחויץ לבורסה 540,000 מניות של ה"א, היא השיטה הנכונה, ולא דברים שנכתבו במזכר ההבנות או הערכת השווי. השווי המעשי הוא הקובע (כשקיים) ולא השווי התיאורטי, כך שיש לדחות טענות אלו, ולקבל את עמדתו המקצועית הנכונה של רו"ח רוזנבלום.

3. בהתאם לדוחות הכספיים של חברת א"ה לסוף שנת 2017, קיימת השקעה של החברה **בחברת תמ"א**. חברה זו הינה **חברת מעטפת**, ובהגדרתה בתקנון הבורסה, בין היתר, כחברה שאין לה, בין במישרין ובין בעקיפין, פעילות עסקית ריאלית, המניבה או צפויה להניב הכנסות במהלך העסקים הרגיל אשר אינן רק הכנסות מימון. ההשקעה בתמ"א הוצגה לדעת המומחה בדוחות הכספיים, בהתאם לעסקה שבוצעה בה בסוף שנת 2017.

במענה לשאלות ב"כ האישה, מבהיר רו"ח רוזנבלום כי התבסס על שוויה ההוגן של ההשקעה, בהתאם לדעתו רו"ח מבקר חיצוני, שהתבסס על עסקה במניות תמ"א שבוצעה בסמוך למועד הדוחות הכספיים. כפי שקבענו לעיל, השווי המעשי, בו נמכרו המניות, הוא הקובע, והוא הנכון.

פס"ד של השופטת רות רונן (מפברואר 2020), ובפרט מסעיף 34, לפיה נדחתה בקשת החברות לרכוש את יתרת המניות שברשות הציבור, בהתבסס על מחירים נמוכים. הדבר נבע מחוסר מידע שהיה נכון לשנת 2020, בעוד המומחה מתייחס לשווי שבמועד הקרע.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

4. בדו"ח המומחה הועלתה תביעה משפטית שהוגשה כנגד א', כאשר התובעים בקשו אישור לתביעה ייצוגית, בסכום שלא נקבע, אך מוערך בעשרות מיליוני שקלים. התביעה טוענת על תשקיף מטעה וחסר שחתמה חברת א', לקראת הנפקת אג"ח של חברה קנדית בשם URI, ובכך שהתשקיף (עליו חתומה א'), לא גילה למשקיעים שחברת או"ר מפירה התחייבויות חוזיות כלפי רוכשי דירות. חברת או"ר נכנסה להליך של חדלות פירעון, ובעל התפקיד שלה הגיש נגד א' וגורמים נוספים שהיו מעורבים בהנפקה, תביעה בסך 100 מיליון ש"ח.

במהלך שנת 2021 נחתם הסכם פשרה בין א' לתובעים הנ"ל, כך שא' תשלם לקופת הסדר הנושים סך של 4,850,000 ש"ח. האיש מסר למומחה שמסתבר שהסכום הנ"ל ישולם ע"י חברת הביטוח של א', בניכוי השתתפות עצמית בסך 400,000 ש"ח.

המומחה מטעם האיש טען (סעיף 6.10 ולהלן) שלתביעה ולבקשה להכרה כתביעה ייצוגית, יש השפעה על שוויה של א', נכון למועד הקרע (בטרם הושגה הפשרה 3 שנים לאחר מכך).

על כך השיב רו"ח רוזנבלום, שבהתאם לדוחות הכספיים המבוקרים של חברת א"ה לסוף 2017, לא קיימת הפרשה בגין התביעה הנ"ל. להערכת עו"ד המייצגים את החברה בהליך, באותו שלב מקדמי לא ניתן היה להעריך את סיכויי התביעה נגד א', ומשכך ועל בסיס המידע הקיים בידי החברה למועד אישור הדוחות הכספיים, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

עמדתו של רו"ח רוזנבלום מקובלת עלינו, כשהיא מסתמכת על היועצים המשפטיים של החברה, וממנה נגזר שווי החברה לאותה העת, כך שבמועד הקרע אין השפעה על אותה תביעה (שכאמור נסגרה בהסכם פשרה).

5. בחישוב שווי החברה, מפחית המומחה משווי החברה את המוניטין שנרשם בדוחות החברה בגין רכישה של נכס בלתי מוחשי. דהיינו - נכס לא כספי, שניתן לזיהוי וחסר מהות פיזית. המומחה מפחית את המוניטין שנרשם בגין רכישה זו, בהתאמה.

בהתאם לביאורים לדוחות הכספיים, בשנת 2013 נרכשה פעילות מד"א בע"מ על ידי חברת א"ה, בתמורה להקצאה של 19.9% ממניות חברת א"ה, וכן בתמורה לסך של 6,577,000 ש"ח. עקב רכישה זו נרשם מוניטין בסך 6,577,000 ש"ח. בהתאם לתקינה החשבונאית, יש לבחון את ערך המוניטין בכל תקופה. מהדוחות הכספיים עולה שבשנת 2018, החלה החברה להפחית את המוניטין בסך 2,250,000 ש"ח, ובשנת 2019 ביצעה הפחתה נוספת, כך שיתרת המוניטין עמדה על 0 ש"ח.

במענה להשגות ב"כ האישה, מסביר רו"ח רוזנבלום, כפי שהסביר בדו"ח, שמוניטין זה נוצר לצרכי רישום חשבוניים בלבד, וקשור להלוואה שניתנה בעת המיזוג ע"י "מיטב דש" (בעלת המניות של מד"א) בסכום דומה. הלוואה זו נפרעה על ידי חברת א"ה במהלך השנים. מסיבה זו, עסקאות שנעשו במניות חברת א"ה, כגון מניות לעובדים, חושב ההון העצמי של החברה בניטרול המוניטין הרשום בספרי החברה. לדעת המומחה, ליום הקרע אין ערך כלכלי למוניטין הנ"ל, ועל כן יש להפחיתו בחישוב שווי ההון העצמי של חברת א"ה, בניכוי יתרת מיסים נידחים. בנוסף מציין רו"ח רוזנבלום, שלא ראה כל צורך כלכלי לבחון את נושא פרמיית השליטה בא'.

נוסיף ונאמר, כאשר קונה פוטנציאלי היה מבקש לרכוש את חברת א"ה במועד הקרע או בסמוך לו, הוא היה מתייעץ עם מומחה בתחום שווי החברות. אין ספק שאותו מומחה היה מנטרל את המוניטין מחישוב שווי החברה למכירה, לאחר שהיה בוחן שהמוניטין נרשם לצורך תחשיב חשבונאי. משכך בית הדין מקבל את עמדת המומחה, במחיקת המוניטין שנרשם בגין רכישת מד"א.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

6. בנוסף במועד הקרע החזיקה חברת א"ר בחברת אק"מ, שהחלה בפעילות העסקית בשנת 2015, והיא פועלת בשוק ההון בהכנה ופרסום אנליזות על חברות ציבוריות. א"ר מחזיקה ב-36.78% ממניות חברת אק"מ. גם חברה זו נבחן שוויה בהתאם לשיטת NAV, כפי שמסביר המומחה בדו"ח. המומחה חישב את שווי ההון העצמי.

ביוני 2017 רכשה חברת א"ק מחברת א"ה - 250,000 מניות של ה"א. בסוף שנת 2017 החזיקה חברת א"ק 23% ממניות ה"א. לצורך הערכת שווי מניות ה"א המוחזקות ע"י חברת א"ה, הסתמך המומחה על עסקת המכירה שבוצעה באוקטובר 2018 (כנ"ל), בניכוי מס חברות. (הערות המומחה מטעם האיש, ותשובת רו"ח רוזנבלום בעניין, ראה לעיל 2, הרלוונטי גם לעניין זה).

7. בהתאם לדוחות הכספיים של חברת א"ר, חלקה של החברה בסמ"ד הינו 0.5%, נכון לסוף שנת 2017. ההשקעה בסך 120,000 ש"ח מוצגת בדוחות של א"ר בערך של 0 ש"ח, לאור ההפסדים שגרמו להפחתת ערך ההשקעה.

לדעת המומחה, הואיל וחברת סמ"ד, משקיעה בחברות סטארט אפ, בתחומי הביוטכנולוגיה ורפואה שונים, הרישום החשבונאי (בערך של 0 ש"ח) אינו משקף את הערך הריאלי של ההשקעה, שכן חברות מעין אלה צוברות הפסדים משמעותיים בשנים הראשונות לפעילותן, ובהמשך, עם התקדמות המחקר והפיתוח, שווין הכלכלי עולה. משכך סבור המומחה שסך ההשקעה הוא זה שמשקף נאמנה את השווי הכלכלי.

במענה לבקשת ב"כ האישה לקבל רשימת ההשקעות של השותפות, השיב המומחה שרשימה זו מפורטת בדוחות הכספיים של השותפות. שווי השותפות של א"ר, מתבססת על שווי ההשקעה שנעשתה סמוך למועד הקרע.

8. בנוסף השקיעה א"ר בחברת B... או בשמה הקודם A... החברה החלה להיסחר בבורסה בארה"ב בשנת 2017, ועיקר פעילותה הינו פיתוח תרופות לטיפול בזיהומים ושיפור תפקודי ריאות. א"ר העניקה לבי"ו הלוואה בסכום של \$50,000 (דולר), נושאת ריבית של 8%. ההלוואה הומרה למניות. ערך המניות שמחזיקה א"ר, נכון למועד הקרע הינו \$58,993 דולר. ובהמרה לשער היציג שהיה במועד הקרע 3.625 ש"ח, השווי בשקלים הינו 213,850 ש"ח.

האיש העלה טענה שיש לחשב לפי שער הדולר נכון למועד ההתחשבות. טענה זו, נכון לעת הזאת, כבר אינה רלוונטית, עקב עליית שער הדולר, אך יש להתייחס אליה. הנה כי כן, בא ב"כ האיש וטוען שיש לחשב את שער הדולר נכון למועד הדו"ח של המומחה, ולא למועד התשלום ולא למועד הקרע, הכול כאמור משיקולי כדאיות, שהרי נכון לעת הזאת, ויתכן ביתר שאת בעת התשלום, שער הדולר יהיה גבוה יותר משער במועד הקרע. האם גם אז יאחז האיש בטענה שיש לפרוע את האיזון לפי שער הדולר נכון למועד התשלום? ומה ההיגיון להצמיד לשער הדולר, נכון למועד הדו"ח? ממה נפשך, ההיגיון אומר שיש להצמיד נכון למועד הקרע או למועד התשלום, מה הרלוונטיות של שער הדולר במועד חתימת הדו"ח ע"י המומחה? טענה זו ללמד יצאה, איך שכל צד מנסה לעצמו טיעונים וחשובים בהתאם לכדאיות, ומנסה לשכנע בהיגיון שעומד מאחריהם אף שניכר שאין מדובר בטיעון אובייקטיבי. כך או כך מדובר בטענה שאינה נכונה.

המומחה השיב, ואף הביא את דברי בית הדין, ואנו נחזור ונבהיר. האישה אינה שותפה בנכסי האיש אלא בעלת זכות לאיזון שווי נכסיו, נכון למועד הקרע. לכן אין משמעות לערך המניה או לשער מטבע הזר, לאחר מועד הקרע – אם עלה או ירד. זכותה לקבל את מחצית שוויים של הנכסים. ולכן יש לתרגם את השווי נכון למועד הקרע, בין אם מדובר במניה של ני"ע, ובין אם עסקינן במטבע זר (שהפך גם הוא מזה כמה עשורים לסוג של מניה, ששערה נסחר לפי היצע וביקוש, אך

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מושפעת מהמצב הכלכלי של אותה מדינה). יצוין שהמומחה הסתמך על החלטתנו מיום 24.8.21, וכן על החלטת בית הדין הרבני הגדול.

באשר לטענה שהמומחה חישב את מחיר המניה בהתאם למחירה בבורסה, הבהיר המומחה, שמקובל בפרקטיקה להעריך את שווי ההשקעה במניות נסחרות בבורסה, בהתאם למחירן בבורסה (במענה לטענות ב"כ האישה).

9. א"ר מחזיקה ב 19% ממניות חברת פ"ן. חברת פ"ן הינה חברה בפולין, ובבעלותה מספר דירות המתפרסות על פני שתי קומות בבנין מגורים ברחוב סטר' בעיר קרקוב. הדירות מיועדות להשכרה לזמן קצר. א"ר השקיעה כ 1.1 מיליון ש"ח (כמיליון זלוטי), כנגד הקצאה של 19% ממניות החברה.

בנוסף, א"ר העניקה שתי הלוואות בעלים לפ"ן, בריבית בשעור של 4%, בסך כולל של 3.6 מיליון ש"ח. כך שסך כל ההשקעות של א"ר בפ"ן, בהתאם לדוחות הכספיים עמד בסוף שנת 2017 על סך של 4.65 מיליון ש"ח.

באשר לחישוב לפי שער הזלוטי נכון למועד הקרע, טען המומחה מטעם האיש שיש להשאיר את ערך ההשקעה בזלוטי, ועל כך כבר ענה המומחה והשיב לבית הדין, עיין סעיף 8 לעיל. גם הנטען בסעיף 28 לתגובת האיש לסיכומי ב"כ האישה, אינו רלוונטי. אין נפקות אם ההלוואה הוחזרה בזלוטי, דולרים, שקלים או יורו. המומחה לא עוסק בחיוב הבעל בהחזר הלוואה אלא בשווי החברה, נכון למועד הקרע, ושוי זה נקבע בשקלים, ואין נפקות מה היו המהלכים העסקיים וכיצד הם נעשו, קודם למועד הקרע. כך שהדברים נדחים לחלוטין.

המומחה מטעם האיש טען (סעיף 8) שהעובדה שדירה נמכרה 3 שנים לאחר מועד הקרע, בערך הגבוה מהערך בספרים של פ"ן, אינו מלמד על תרחיש סביר, שבמועד הקרע היה לפ"ן יכולת החזר של ההלוואות, ומשכך היה על המומחה להפחית את שווי ערכה של ההלוואה ב 13%, הואיל ולא היו מקורות מספיקים במימוש.

רו"ח רוזנבלום ציין בסע' ג (5) לנספח א לחו"ד, כי בחן את הערך הכלכלי הפוטנציאלי של הדירות, והגיע למסקנה שאף למועד הקרע הייתה סבירות לפירעון מלא של ההלוואות, כפי שאכן בוצע החל משנת 2018. ואף שבהתאם למחיר המכירה של הדירה בחודש 2.21, יתכן שהתמורה תהיה נמוכה מההשקעה של א"ר בכ – 240,000 ש"ח, אולם מאחר ומדובר היה במכירה בתקופת קורונה, לא ראה המומחה צורך להפחית את ההשקעה למועד הקרע.

טענות ב"כ האישה (סעיף 48.2 לסיכומיו), כי היה צורך בקבלת שמאות לנכסים, נדחתה ע"י רו"ח רוזנבלום. ונציין, כי השווי הנקוב התאים לחישוב לפי מכירת דירה כשנתיים אח"כ, בתקופת הקורונה, ונעשתה התאמה, כך שהמחיר שצוין בדו"ח נראה לרו"ח רוזנבלום סביר ונכון, ואין צורך בהליך של שמאות הדירה, ע"מ לקבוע את שווי חלקה של א"ר בפ"ן. החלטת המומחה להסתמך על הדוחות, כפי שהסתמך, נתונה לשיקול דעתו, והיא מקובלת עלינו. בפרט ששווי הנכס אינו השווי לחלוקה. שווי הנכס משפיע על שווי החברה, והחישוב צריך להיות לפי שווי החברה. כך ששומת שווי הנכס בהתאם למכירה בפועל והנקוב בדוחות החברה, נכון לצורך חישוב שווי החברה.

10. קיים הסכם בין א"ר ל"מיטב דש" בית השקעות, ולפיו יוענק לא"ר מענק ייזום בגין שירותים מיוחדים. בהתאם להסכם, תשלום מענק בשיעור 27% מותנה בתשלום בפועל של התחייבותה של חברת א"ה למיטב דש. בשנת 2016 שולם לא"ר סך של 270,000 ש"ח ע"ח המענק. בסוף 2017 עמדה יתרת ההתחייבות של חברת א"ה למיטב דש בסכום של 4 מיליון ש"ח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

היא נפרעה במלואה בשנת 2018, ומשכך יתרת המענק בסכום של 1,620,000 ש"ח, שולמה לא"ר במהלך 2019.

לדעת המומחה, הואיל ובמועד הערכת השווי – סוף שנת 2017 (וקל וחומר במועד הקרע שהוא במאי 18) הייתה סבירות לתשלום יתרת המענק, משכך יש להוסיפה לשווי ההון העצמי של א"ר לשלהי שנת 2017.

החלטתו זו של רו"ח רוזנבלום, באה לאחר שהסכים להערות ב"כ האישה. עמדה זו מקובלת עלינו לחלוטין. שווי חברה נקבע גם לפי אומדן קונה סביר, ובמקרה זה, קונה סביר היה מבין שקיימת סבירות לתשלום יתרת המענק, והמחיר של החברה היה בהתאם. בעניין זה מפנים גם לסעיף 42.6 בתגובת האישה לסיכומי האיש.

11. המומחה מטעם בית הדין ביצע התאמה בגין הגידול בהון העצמי של א"ר מסוף שנת 2017 ועד למועד הקרע, בסכום של 1,091,000 ש"ח.

לטענת המומחה מטעם האיש (סעיף 10), הגידול היחסי בהון העצמי בשנת 2018 נבע בגין הגידול בשווי האחזקות של א"ר בחברת א"ה ובחברת א"ק, שנבע מעסקת ה"א שבוצעה לאחר מועד הקרע, כך שבמועד הקרע אין ליחס את הגידול היחסי בהון העצמי.

על כך השיב רו"ח רוזנבלום, שמסקנת המומחה מטעם האיש שהגידול מההון העצמי נבע מעסקת ה"א, שהייתה לאחר מועד הקרע – נמצאה כאינה נכונה. עיקר הריווח והגידול בהון העצמי של א"ר, נבע מחברת אק"מ, שאחזקותיה בה"א הינן שוליות. ההתאמה בגידול נעשית יחסית באופן שווה לכל השנה, כך נקבע הגידול היחסי על למועד הקרע בהתאם לחודש מאי 2018.

12. לאור כל הנתונים וחישובם, מגיע המומחה למסקנה כי השווי של חברת א"פ, מותאם למועד הקרע, הינו 15,370,000 ש"ח. כך שלזכותה של האישה, מחצית מהסכום הנ"ל – 7,685,000 ש"ח. כאמור לעיל, הסכום לו זכאית האישה, יוצמד למדד המחירים לצרכן, מחודש מאי 2018 ועד לתשלום בפועל.

ו. חברת "גל"מ בע"מ"

החברה התאגדה בשנת 2008, והיא עוסקת בפיתוח ובשיווק תוכנות, ומפעילה פורטל פיננסי בשם [...] . בהתאם לדו"ח רשם החברות מנובמבר 2017, האיש מחזיק ב 8.26% ממניות החברה. בעמוד 25-27 לדו"ח המומחה מטעם בית הדין, סוקר המומחה את פעילות החברה, ומגיע למסקנה שיש צורך להוסיף פרמיית סיכון ספציפית לריבית להיוון, שבה ייעשה שימוש בהערכת השווי.

בעמוד 28 ולהלן מנתח המומחה את הפעילות הכלכלית של החברה, מתוך דוחות רווח והפסד לשנים 2015-2017. בשיטת חישוב שווי החברה, בחר המומחה בשיטת ה DCF, מהנימוקים שציין בחו"ד (עמוד 30 לחו"ד). הערכת השווי חולקה לשלשה חלקים עיקריים: אומדן שווי הפעילות, לפי היוון תזרים המזומנים הצפוי מפעילות הליבה של החברה. בתוספת שווי נכסים פיננסיים בניכוי התחייבויות פיננסיות, וניכיון מרכיב אי הסחירות של מניות חברה פרטית, ולנכות סכום זה מתוצאת הערכת השווי.

המומחה מטעם האיש הביא טענות שעיקרן הפחתת הערך בתחשיב הערכת השווי של גל"מ. רו"ח רוזנבלום בחן את הנתונים, בפרט אלו שנמסרו ע"י מנכ"ל גל"מ, בהקשר עם המצב

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הרגולטורי בענף, והתלות בלקוח מהותי. משכך החליט רו"ח רוזנבלום לתת ביטוי לנושאים הללו באמצעות תוספת של 4% לריבית להיוון של תחזית תזרים המזומנים.

טענת ב"כ האישה (סעיף 48.5 לסיכומי) שהיה על המומחה לבחון את דו"חות החברה לשנים 2020-2021, לבדוק אם תחזיתו הייתה נכונה. לדעתנו הדבר אינו נכון בבחינת שווי החברה למועד הקרע, שהרי גם אם תחזית לא התקיימה, הרי המומחה בוחן תחזית לפי הדו"חות של שלהי 2017, כיצד קונה סביר יראה את פוטנציאל החברה במאי 2018, ואין כל נפקות אם תחזית זו התקיימה אם לאו. זו איננה נבואה אלא תחזית כלכלית של קונה, שישקלל את הנתונים בקביעת שווי החברה. דברים אלה נכונים גם לטענה בדבר דוחות א"ר לשנים 2020-2021 (סעיף 48.6 לסיכומי ב"כ האישה).

בחישוב כל הנתונים, כפי שמופיע בדו"ח, הגיע המומחה למסקנה ששווי החברה הינו 47,585,000 ש"ח, וממילא חלקו של האיש (8.26%) מוערך ב 3,931,000 ש"ח, וחלקה של האישה, מחצית מהסכום הנ"ל הינו – 1,965,500 ש"ח. כאמור לעיל, הסכום לו זכאית האישה, יוצמד למדד המחירים לצרכן מחודש מאי 2018 ועד לתשלום בפועל.

נחזור ונציין שדעתו של המומחה מטעם בית הדין, רו"ח רוזנבלום, שנבחנה הדק היטב היטב הדק, ע"י מומחים משני הצדדים, ותשובותיו להשגותיהם מתקבלות על הדעת. וכפי שכתבנו והבהרנו, אנו סומכים על שיקול דעתו של רו"ח רוזנבלום, כשליח בית הדין וכמומחה מטעמו, לבחור את שיטת החישוב, לדעת ולתת משקל נכון לכל מסמך ונתון, איזה מסמך יש בו צורך, ומי מהם אין בו צורך, ועיון בחו"ד של רו"ח רוזנבלום ובהשגותיהם של הצדדים, ובתשובותיו של רו"ח רוזנבלום, אין כל סיבה שנבקש לשנות פרט כזה או אחר מחו"ד, ובית הדין מאמץ חוות דעת זו באופן מלא בהקשר לחברות.

באשר לטענת ב"כ האישה כי לא נבחנו שווין של הנכסים נכון להיום, שהרי חלק האישה התרבה. טענה זו על השבחתן של החברות, חוזרת על עצמה הן בעניין א"ר (עמוד 6 לסיכומים), בעניין פ"ן (עמוד 7 לסיכומים), סמ"ד וגל"מ (עמוד 8 לסיכומים), פיקדון בחברת BIT2C, ופיקדון בחברת POCKETFUL (עמוד 9 לסיכומים).

בית הדין הבהיר לעיל שיש לחלק בין חלוקת שותפות, נכס בו שני הצדדים שותפים, כמו בית המגורים או/ו חשבונות בנקים משותפים, לבין כספים המגיעים למי מהצדדים מכח איזון נכסים. במקרה שלפנינו, הכספים המגיעים לאישה - אין האישה "שותפה" בהם, היא אינה שותפה בחברות וגם לא בהשקעות. היא זכאית לדמי איזון, נכון ליום הקרע. וזאת בניגוד לנכסים משותפים, כמו בית מגורים הרשום ע"ש שני הצדדים, שלחלוקתו בין בני הזוג אין כל רלוונטיות למועד הקרע. משכך לאישה אין זכות בריווחים, כפי שאינה נושאת בהפסדים, של חברות האיש והשקעותיו, לאחר מועד הקרע. (חורג מהעניין קופות גמל וקרנות פנסיה ואף קרנות השתלמות, בהם הקופה פותחת קופה נפרדת לאישה בהתאם לחלקה, וממילא היא נהנית מהרווחים שצברה הקופה, וכפי שכתבנו לעיל בפרק א' העוסק בנכסים הוניים).

כך גם הטענה על המוניטין, והחברה החדשה ("אל"פ בע"מ") שהוקמה לאחר מועד הקרע. עניין המוניטין והשווי נבחנים למועד הקרע, וכל הניסיונות ליחס לאישה רווחים שאירעו לאחר מועד הקרע, או שרווחים אלו ישפיעו על הערכת השווי נכון למועד הקרע, כשלא הייתה כל אינדיקציה במועד הקרע להקמת החברה החדשה - בטעות יסודם. המומחה בודק ובוחר מה השווי נכון למועד הקרע, ואף אם החברה תרוויח או תפסיד לאחר מועד הקרע, הדבר לא ישליך על הערכת השווי שהנבחנת נכון למועד הקרע.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כמו כן הבהיר בית הדין שישנם עניינים שהינם בשיקול דעתו המקצועית של המומחה. הגם שבאי כוח הצדדים רוצים לכוון את המומחה מטעם בית הדין, שיפעל לפי הבנתם, שיראה את המסמכים והדו"חות שהם רוצים שיראה, בית הדין סומך על שיקול דעתו האובייקטיבית של המומחה. כך גם בעניין העברת מסמכים לב"כ האישה, כאשר לדעת המומחה מסמכים אלה מסווגים ואין להראותם מעבר למומחה מטעם בית הדין. בדבר זה כבר הביע בית הדין את אמונו במקצועיות ובמומחיות רבת השנים של רו"ח רוזנבלום, וככל ולדעתו לא היה מקום להעביר מסמכים לב"כ האישה, או לאפשר להם רק לעיין במשרדו מבלי לצלמם, בית הדין מקבל את הכרעתו המקצועית, תוך איזון בין שמירת חשאיות מחשש שהדבר יגרום נזק לחברה, לבין זכות הביקורת העומדת לב"כ האישה.

ז. חקירה בעניין הברחת נכסים

ב"כ האישה הקדיש בסיכומיו פרק ארוך לכך שרו"ח רוזנבלום לא חקר את נושא הברחת נכסים, בעוד שמיניו הוא גם לחקור (עמוד 10 ולהלן). נושא מיצוי החקירה שב ועלה גם בתגובה של ב"כ האישה לסיכומי האיש, ראה לדוגמא פרק א סע' 3-5, וסעיף 46, סעיף 56, ועוד).

רו"ח רוזנבלום השיב לב"כ האישה, שהואיל וקיבל מהאיש הצהרה על הנכסים. והואיל ועסקינן באיש הפועל בחברות ציבוריות, הסיכון להברחת נכסים ואי רישום במסמכי תאגיד, נמוך יותר. כמו כן המומחה בוחן בדקדקנות את כל המסמכים, ואם עולה אבק של חשש או ריח של חשד, יידרש האיש להבהרות, ללא משוא פנים, וללא כחל ושרק.

ונבהיר – בית הדין לא מורה ואף לא מאשר חקירות-דיוג ("FISHING"), כדי לנסות למצוא חריגות או הברחת כספים מצד זה או מצד אחר. לא יורה בית הדין על חקירה אלא אם כן יש חשד קונקרטי, ומי מהצדדים מציג נתונים מבוססים לחשד זה, ודי אף בראיה קלה אך משמעותית המעוררת חשד. אך להעמיד את האיש ואת חברותיו ב"חזקת חשוד", ולבחון ולברוק את כל הניירת והמסמכים מאז הקמת החברות ועד היום הזה, כולל כל הפעילות העיסוקית שלאחר מועד הקרע – דבר זה לא ייעשה, גם אם יהיה מי שיחפוץ למשוך את ההליך עוד שנים. איננו יוצאים מתוך הנחת יסוד שלפנינו "פצצה מתקתקת" של מבריח כספים מקצועי, העוסק ברישום כוזב במסמכי תאגיד.

דרישות החקירה של ב"כ האישה, בלתי סבירות ובלתי מתקבלות על הדעת במקרה שלפנינו. אם היה מי מבאי כוח הצדדים או מומחה מטעמם מביא איזה בדל של ראיה להברחת נכסים, ודאי שהמומחה היה מזדעק ומבקש הבהרות. או כאשר נתונים בדו"חות היו נראים לו בלתי סבירים, מעלים חשש או חשד. ונאמר – אירע בעבר, בתיקים אחרים, שרו"ח רוזנבלום, כמומחה מטעם בית הדין, עבר על חומרים וגילה חשדות להעלמות נתונים וכו', והמומחה ובית הדין פעלו בהתאם, ואכמ"ל.

לכן בית הדין לא ימנה בכל תיק ותיק חוקר, שיבחן מאחור ומלפנים כמה שנים את כל החברות של האיש, לפי רצונות ב"כ האישה, שמא ימצא איזה אוצר נסתר. המומחה יודע בעינו החדה להבחין גם בעניינים שאינם מצויים "תחת הפנס", ואף יודע איזה מסמכים לבחון ולברוק. בית הדין נותן אמון מלא בבדיקה שעשה המומחה מטעמו. נוסף - למומחה, גם מטעם בית הדין, יש אינטרס כלכלי לערוך דרישות וחקירות עד בלי די, כמי ששכרו נקבע לפי שעות עבודה. ומשלא בדק כרצון ב"כ האישה, אנו סמוכים ובטוחים שלא היה צורך בדבר, ובחושיו המקצועיים לא נתקל בנתונים המצריכים חקירה, מעבר לזו שנעשתה. ונזכיר – האישה זכאית לדמי איזון ברכוש של האיש, כשהמומחה קובע את שווי. המומחה סבר שהאיש משתף פעולה, פועל בשקיפות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מלאה, אינו מנסה להסתיר וכו'. ומכאן שבית הדין אינו מוצא כל מקום לקיים חקירה להברחת נכסים בסגנון המתבקש ע"י ב"כ האישה, כשאין לפנינו אפילו קצה של חוט לטענות אלו, והן מועלות כחשד בעלמא.

ח. מוניטין אישי

ביחס לטענת ב"כ האישה (עמוד 25 לסיכומים, ופרק ט' בתגובה לסיכומי האישי) בעניין מוניטין ופערי השתכרות. נושא זה של נכסי קריירה, מוניטין אישי ופערי השתכרות, מקורו בסעיף 8.2 לחוק יחסי ממון בין בני זוג, המאפשר לבית הדין לקבוע איזון לא שוויוני: "בהתחשב בין השאר בנכסים עתידיים, לרבות בכושר ההשתכרות של כל אחד מבני הזוג".

לעניין זה נביא מה שכתב הרכב דנן בתיק 1156273/4:

"החוק מדבר על "נכסים עתידיים". לאמור, נחזה את העתיד, האם למי מהצדדים צפוי להגיע נכס עתידי בדמות פערי השתכרות, כתוצאה מהחיים המשותפים. ההשתכרות אינה נחזית בעתיד דווקא לפי מועד הקרע. אף שאם אין אומדן אחר, ההשתכרות העתידית תחושב לפי מועד הקרע. אולם כאשר יש לפנינו מודד חדש, שבא ונולד סמוך למועד הקרע, ובו יכולים אנו לבחון את ה"נכסים העתידיים", ודאי שהמבחן יהיה אותו מודד, ולא בנבואה עסקינן.

בנידון שלפנינו, במועד הקרע היה הבעל רופא, כששכרו החודשי נע בסביבות 20,000 ש"ח, וכשלושה חדשים לאחר מועד הקרע (בחודש אפריל 2017), מונה הבעל כמנהל מחלקה בבי"ח. האישה הינה פיזיותרפיסטית, ומשכורתה כ- 7,000 ש"ח לחודש (בהתאם לכתב התביעה). משכורתו של הבעל, בהתאם לטענת ב"כ האישה, לא כולל שכרו כעצמאי בקליניקה הפרטית, הינה 80,000 ש"ח לחודש. נאמר, לא קבלנו אסמכתא לכך, אך הדבר לא הוכחש ע"י ב"כ הבעל.

ב"כ הבעל העלה טענות בדבר המבחנים המופיעים בפסיקה באשר ליישום סעיף 8 (2) לחוק יחסי ממון, התחשבות בפערי השתכרות, המוגדרים כנכסים עתידיים. א. כשמדובר בבן זוג קרייריסטי והבן/ת זוג ביתי. ב. פערי השתכרות. ג. נשואים שנים רבות.

דעתנו כי החוק נתן לגורם השיפוטי שיקול דעת רחב בפסיקה זו. כבר מצאנו שופטים בבתי המשפט שחישבו כ"א לפי דרכו, הבנתו והשקפתו. לכן דעתנו שהמבחנים שהוצבו בפס"ד כזה או אחר, אינם מהווים "הלכה ומורים כן", ובית הדין בוודאי אינו מחויב להתאים עצמו לפסיקה כזו או אחרת. דעת בית הדין כי הנדון שלפנינו בהחלט מחייב התחשבות "בנכסים עתידיים, לרבות בכושר השתכרות של כ"א מבני הזוג", כאמור בסעיף 8 (2) לחוק יחסי ממון.

קביעה נכסים עתידיים, לעניין איזון משאבים, אינה מתמטיקה או חישוב אקטוארי. לבית הדין יש שיקול דעת רחב בקביעת האיזון, בהקשר של הנכסים העתידיים. אנו סבורים כי בהחלט יש להוסיף כגורם את מספר שנות הנישואין."

שונה הנידון שם מנדו"ד. במקרה שלפנינו נכסי הקריירה, המוניטין האישי, יכולת הפרנסה, הינה מכוח החברות של האיש והשקעותיו. האישה מקבלת מחצית משווי אותן חברות, ומחצית מכלל נכסי האיש. כך שאין כאן השתכרות עתידית. מה שישתכר האיש, מרווחי חברותיו, תוכל אף האישה להשקיע את כספה, ויתכן ואף תרוויח יותר. נכסי קריירה ומוניטין יינתנו, במקרים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בהם הסכומים שמקבלת בת הזוג מכוח האיזון, אינם משקפים את יכולת ההכנסה העתידית. לדוגמא – זוג שהיה נשוי 20 שנה. הבעל החל דרכו כסטודנט לרפואה, עם השנים הפך לרופא, ובשנה האחרונה הינו מנהל מחלקה ורופא בעל שם. איזון הנכסים שתקבל האישה לא ישקף את ההכנסה העכשוויות, ואף העתידית. בזה יש לחשב בהתאם לסעיף 8 (2) לחוק יחסי ממון. אולם כאשר האיש הינו בעל חברה או מפעל, והאישה מקבלת סכום ראוי מאיזון נכסיו מיום הנישואין ועד למועד הקרע, אין מקום לפסיקת מוניטין ופערי השתכרות. שכרו של האיש בחברות שבבעלותו, אינו רלוונטי, אלא רווחי החברות. הוא יכול ליטול מהחברה איזה שכר שירצה, בהתאם לשיקולי החברה ושיקולי מס. האיש אינו גדל בהכנסותיו אלא החברות אותן הוא מנהל מרוויחות יותר, פועל יוצא מעיסוקו בהן לאחר מועד הקרע. אין כאן מוניטין אישי שצומח וגדל.

אף שלאחר מועד הקרע מונה האיש למנכ"ל חברת ל"פ, ובין השאר הפך לשכיר, ויתכן ויעשה חייל בניהול החברה, ויתבקש ע"י חברות אחרות לנהל אותן בשכר גבוה עוד יותר. אם היה האיש בסמוך למועד הקרע שכיר, יתכן והיה מקום לשקול מוניטין אישי, ובחינת פערי השתכרות. לא כן כאשר במועד הקרע האיש היה בעל חברה, חברותיו הרוויחו, ואף האישה נהנית מרווחי החברות בדמי האיזון.

בנוסף ובעיקר – סעיף 8 (2) איפשר לבית הדין לשנות את האיזון ב"נסיבות מיוחדות", כאמור ברישא של סעיף 8 לחוק יחסי ממון. במקרה שלנו אין נסיבות מיוחדות לכך. האישה יוצאת מחיי הנישואין עם סכומים נכבדים ביותר, משכך אין כאן נסיבות מיוחדות לחרוג מאיזון המשאבים בהתאם לחוק.

ט. חלוקת מניות בעין או בשווי

בהתייחס לטענת ב"כ האיש לחלוקה בעין של מניות חברת א"פ (עמוד 12 ולהלן לסיכומי ב"כ האיש). נזכיר שלפני שנתיים האיש הקים חברה דומה בשם "א"פ בע"מ", ובכך יכל/יוכל לגרום לכך ששווי מניות האישה לא יתנו את השווי שראויה האישה להפיק מכוח איזון הנכסים. בפרט שהאיש הוא השולט בחברה, בזו וברעותה הצעירה ממנה שזה עתה הוקמה, ודי לכל מביין.

אך גם ללא כל האמור לעיל, הרי שהסתמכות האיש על סעיף 6 ב לחוק יחסי ממון, שניתן לתת את דמי האיזון "אם בעין ואם בכסף ואם בשווה כסף", וכי הדבר נתון להחלטתו של האיש אם ליתנם בעין או בכסף - דבר זה אינו נכון כלל! בית הדין הוא המוסמך להחליט לפי העניין, אם תהיה חלוקה בעין או בכסף, ולא האיש. הכול לפי העניין.

ככל והיה מדובר בחלוקה של שתי דירות, אחת לבעל ואחת לאישה, או בחלוקה של מגרש שיש בו כדי חלוקה מעשית – ניחא. אולם כשמדובר בחברות השקעה, שלאישה אין בהם כל ידע ומושג, ושהאיש הוא השולט והמנווט, לתת לאישה מניות בעין, בתרגום לשפת המעשה - לנשל אותה מהזכויות המגיעות לה על פי דין!

הגם שב"כ האישה העלו בקשה דומה, במכירת מניות א', על רצונם לחלוקת מניות א' בעין, בית הדין הבהיר בזמן הנתון שאין לעשות כן, שהרי האישה אינה עשויה להבין בפעילות א'. הגם שבמקרה של מכירת מניות א', לבעל כבר לא תהיה שליטה בפעילות החברה, ויתכן וסברו ב"כ שהיה בזה כדאיות כלכלית, עדיין היה זה רעיון שלדעתנו כל כולו נועד לסכל את מכירת א' לשותף, ולא שהאישה אכן הייתה מעוניינת לקבל חלק מהמניות. משכך, גם במכירת א' דחינו את הבקשה (שבאה מצד האישה), מאחר והדבר אינו עולה בטובת מיקסום המחיר. ואף כאן נדחה את הבקשה מהטעמים הנ"ל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המסתמך וטוען שבית הדין הרבני הגדול בהחלטתו מיום 9.2.22 (בתיק 1196680/9, כשהוא דן בבקשת האישה לקבלת מניות בעין ממכירת א') הכיר בזכות הבעל ליתן לאישה מניות בעין, טועה - במקרה הטוב, ומטעה - במקרה הפחות טוב. (מפנים בעניין זה גם לתגובת ב"כ האישה לסיכומי האיש, סעיף 51). במקרה שם, בקשה האישה לקבל מניות בעין ולא בדרך תשלום. בית הדין האזורי (בהרכב הנוכחי) דחה את בקשת האישה, ובמסגרת פסה"ד הבהיר את סמכותו של בית הדין לבצע חלוקה צודקת. וכך כתב בית הדין הרבני הגדול בהחלטתו בהנ"ל (סע' ד - ה, דגש עם קו תחתי - אינו במקור):

"ד. משכך חובת האיזון המוטלת על בן הזוג בעל הנכס תלויה לכאורה בראות עיניו וכפי שקובע סעיף 6 (ב) חייב האחד לתת לשני את מחצית ההפרש, אם בעין ואם בכסף או בשווה כסף. הנותן רשאי להחליט מה ייתן ובאיזה אופן ייתן ואין למקבל זכות לקבוע באיזה אופן יקבל, כל עוד הנותן נותן מה שקבע המחוקק. משכך נראה על פניו שבבן זוג שצבר באופן עודף נדל"ן, מזומנים, נכסים פיננסיים (מניות, קופות גמל), זכותו של מי שצבר ביתר להחליט מה ייתן, ואין המקבל יכול לדרוש תן לי דווקא מזומנים, נדל"ן או נכסים פיננסיים, וכאמור, בתנאי שמה שנותן אכן שווה את הערך שחייב לתת. לפיכך בנידון דידן, אין לאישה זכות לדרוש תן לי מחצית הבעלות על החברה השייכת לבעל, ובלבד שנותן לה במזומנים או בשווה כסף אחר כגון נדל"ן את חלקה. ברוב המקרים בהם יש לאדם חברה שיש לו בה זכויות וממנה הוא מתפרנס, אם הוא נוהג בכנות ובתום לב, יהיה עדיף למחזיק בחברה להחזיק בה ולמקבל לקבל מחצית שוויה.

אכן לכאורה יש סתירה לדברנו מהאמור בסעיף 6 (ג) הקובע:

באין הסכמה בין בני הזוג בשאלה מה מגיע מהאחד לשני או באיזו דרך יבוצע האיזון, יחליט בית המשפט או בית הדין לפי הנסיבות, ורשאי הוא לקבוע מועדי הביצוע, הבטחתו ושאר תנאיו, לרבות תוספת ריבית במקרה של ארכה או סילוק בשיעורים.

משמעות הדברים היא שאין הצד הנותן ריבוני ובעל סמכות יחידנית לקבוע באיזה אופן יבוצע האיזון, והרשות השיפוטית היא זו שתחליט איך יבוצע האיזון. ולכאורה היה מקום לומר שסעיף זה מדבר כשיש מחלוקת אימתית יבוצע האיזון, מידית או לשיעורין, ולכן נכתב בסעיף זה:

"ורשאי הוא לקבוע מועדי הביצוע, הבטחתו ושאר תנאיו, לרבות תוספת ריבית במקרה של ארכה או סילוק בשיעורים."

כגון בזכויות שטרם נגמלו, אך עדיין הסמכות לקבוע מה ישלם היא זכות של בן הזוג המחזיק בנכסים עודפים.

אך יותר נראה לומר שכוונת הדברים היא, במקרים שהצד המקבל טוען שאין הוא מקבל בפועל את מה שמגיע לו, וחלוקה באופן שמציע הנותן תפגע בו בסופו של דבר, אף שעל פניה היא נראית חלוקה הוגנת. הדוגמה המצויה לכך, הינה בדוגמא כעין שתיארנו לעיל, של אדם המחזיק בחברה שעיקר הונה והכנסותיה, תלויה בביצועיו עבודתו וכשרונו של הבעלים, ומציע לתת מחצית ממניותיו בחברה לבן זוגו, שבזוה יוכל המקבל לדרוש תן לי מחצית משווי חברתך, משום שאיני סומך עליך, שתתן לי מחצית מהזכויות השוטפות בחברה, מפני שאיני מצוי ברזי ההכנסות והתוצאות העסקיות ובעל החברה יוכל להבריח מזכויותיי מחד גיסא, או להקים חברה אחרת דומה, שבה ינצל את כשרונו והחברה שהייתה עד עתה בבעלותו לא תפיק הכנסות כלשהן או הכנסות מופחתות ויפגעו זכויותיי, ולכן זכותי לקבל כסף בעין כדי שזכויותיי יובטחו ולא יהיו תלויים בכך, דבר שלא יפגע בזכויות הנותן, אך איזון משאבים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בדרך שרוצה לעשות ודאי או שעשויה לפגוע במקבל, במקרה שכזה חובה על הערכאה השיפוטית לומר דברה באיזה אופן יתקיים האיזון. וכן להיפך במקום שהכנסת בן הזוג כשותף בחברה שאין הוא יודע דרכי התנהלותה והיותו שותף בה יכולה לפגוע בחברה, במקרה כזה יכול בעל החברה לטעון אני רוצה לשמור על כל זכויותי בחברה שהקמתי, ואתן לך חלקך בכסף או בשווה כסף, וכפי שעולה מסעיף 6(ד) (2).

כמו כן רשאית הרשות השיפוטית להתערב באופן האיזון אף במקום שממונית החלוקה תהיה צודקת, אך עניינית החלוקה באופן שכזה תגרום לפגיעה שאינה מידתית אף שאין בה על פניה חסרון כיס, וזוהי כוונת המחוקק בתיקוניו לחוק זה בסעיף 6(ד) שז"ל:

בהחלטתו לפי סעיף קטן (ג) יתחשב בית-המשפט או בית-הדין בכל הנסיבות הקשורות במצבו הכלכלי של כל אחד מבני הזוג ובטובת ילדיהם הקטינים, ובאופן שימנע ככל האפשר –

- (1) גרימת אובדן מקור פרנסה סבירה לאחד מבני הזוג;
- (2) הפסקת קיומו או פגיעה בהמשך תפקודו התקין של תאגיד או של מקום עבודה אחר;
- (3) פגיעה בצבירת הזכויות הסוציאליות של אחד מבני הזוג;
- (4) פגיעה ברווחת ילדי בני הזוג הקטינים.

משמעות הדברים שסמכותה של הרשות השיפוטית לקבוע גם באיזה אופן יתקיים האיזון ולכפות העברת נכס או חלק מנכס השייך לאחד הצדדים לצד השני, וע"ד שאמרו חז"ל נותן בעין יפה נותן, וה"נ צורת הנתינה צריך שתהא בעין יפה ומועילה. סמכות רחבה זו מותירה לרשות השיפוטית שיקול דעת רחב, מהי הדרך התועלתית לכל אחד מהצדדים באופן איזון המשאבים, בין בהיענות לדרישותיו לגבי צורת האיזון כגון מתן בית הצדדים למי שנשאר עם הילדים, ומאידך גיסא, שלא להיענות לדרישתו לעניין אופן ביצוע האיזון, אם לדעת הרשות השיפוטית חלוקה כמו שהוא דורש אינה מטיבה עמו ואף מזיקה לו, שאז לא תענה הרשות השיפוטית לדרישותיו, בין אם לטעמה הוא שוגג בשיקול דעתו וק"ו אם מניעים זרים עומדים מאחורי בקשה זו. במקרה שכזה ייערך האיזון באופן אופטימלי, ובוודאי לא נכריח את מי שצבר את הרכוש ומחויב לעשות איזון, לערוך איזון בניגוד לרצונו ובוודאי שלא בניגוד לטובתו.

ה. בזה יש לדחות טענת המערערת על נימוקי פסק הדין שבהם נאמר:

מהבחינה הפרקטית, אם ינסו למכור מחצית מהמניות, כאשר השותפה השנייה – גב' ב', שאינה בהכרח אשת עסקים פעילה (אני כותב בלשון זהירה ועדינה, וד"ל), נשארת בעלים על מחצית מהמניות, אני מסופק אם ימצא קונה בכלל, ואם כן, אולי במחיר מופחת מאד. ובכלל, כלל ידוע שמכירה חלקית של מניות או כל נכס, המחיר מופחת ממכירה בחלק שלם.

לכן הצעת עו"ד כריסטוף, אם הייתי מקבלה, רק "תשים רגל" למכירת המניות.

דבר נוסף – אני מניח שגב' ב' תעדיף לקבל נכסי נדל"ן, כמו הבית בר' וכד', או כספים נזילים, על פני מניות הנ"ל, שעשויים להתברר בעתיד כלא סחירים מבחינתה. סוף סוף אינה אשת עסקים לעסוק ולהיות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פעילה בחברות. א"כ מדוע שלא נמתין לאיזון הכולל, ואז נראה אין מאזנים לטובתה. כלומר – אני סבור שההצעה גם אינה לטובתה של גב' ב', גם אם הייתה אפשרות ריאלית כזו למכור מחצית מהמניות.

הנימוקים הללו פשוטים וברורים, אין ספק שאיזון המשאבים שיתבצע באופן שהאישה תקבל נכס בר' וכספים מזומנים ונזילים עדיפה עשרת מונים על קבלת מניות בחברה שבנויה על התנהלות מקימה ומפעילה, כשעתה אחד מהם, הבעל לשעבר, מנוע מלפעול בה וחיוב למוכרה. הדבר מתאים למה שקובע סעיף 6(ד) לחוק הנזכר לעיל. וכפי שכבר כתבתי בהחלטתי שהתירה את רשות הערעור. הוראות סעיף 6(ד)(2) מדברות על פגיעה בהמשך תפקודו התקין של תאגיד או מקום עבודה, והמערערת מבקשת כביכול לומר כי מכירת מניות המשיב לאחרים תהווה פגיעה כזו, אך שלא זו בלבד שכלל לא ודאי שכך יהיה – ושמה להיפך – חלוקת המניות בין הצדדים המסוכסכים היא שתגרום לתוצאה האמורה, אלא שגם לו כך היה: בעל הזכויות הוא שיכול לכאורה לטעון כי כדי להגן על התאגיד או מקום העבודה שהוא בעליו או עובד בו יש לחלוק את הזכויות בדרך זו או אחרת; הצד האחר המבקש לקבל חלק בעין בזכויות שאינן שלו כדי למנוע פגיעה בתאגיד שלעת עתה אין הוא חלק מבעליו או עובדיו – עליו הראיה כי גם לו זכות כזו.

וכל זאת אף אם נתעלם מטענות המשיב כי קבלת דרישותיה של המערערת תעמוד בניגוד להוראת סעיף 6(ד)(1) שכן תגרום לו לאובדן מקור פרנסתו הנוכחי, כשכיר בחברה אחרת שלה התחייב כתנאי להעסקתו בה כי ימכור את מניותיו בחברה המדוברת, המתחרה בה.

אכן אין ספק שעניינים אלו עמדו בבסיס אומד חוות הדעת של בית הדין, ודברים אלו חייבים להוות את התשתית לקביעת אופן חלוקת הרכוש באופן המטיב עם שני הצדדים, וכפי שקובעים סעיפים 6 (ג) ו(ד) לחוק בית הדין חייב להכריע באופן אובייקטיבי מה טוב עבור האישה, ורשאי לקבוע על פי מיטב שיפוטו מהי דרך האיזון הראויה בכל מקרה ומקרה, כמובן תוך בחינה שלא תקופת. כמו כן לא מצאנו ראיה כלשהי שהוכח שיתוף ספציפי של המערערת בחברה השייכת לבעל ועל אחת כמה וכמה שאין לה בעלות כלשהי בנכסי חברה זו.

הרי שכל טענות ב"כ האיש שהוא המוסמך לקבוע את אופן תשלום איזון המשאבים, אינן נכונות. ודאי שאין מקום להסתמך על החלטת בית הדין הרבני הגדול, בעניינם של הצדדים, שקבע בדיוק את ההפך הגמור, בדבר סמכותו של בית הדין לקבוע את אופן תשלום דמי האיזון, וכי אין מקום לתת לאישה מניות בעין, כאשר לדעת בית הדין האישה תקופת בדרך זו.

טענות האיש לבצע חלוקה בעין במניות פ"ן, סמ"ד וגל"מ (ראה סע' 5 - 7 בתגובת האיש לסיכומי ב"כ האישה), נדחות מאותם טעמים הנ"ל. האישה הינה עקרת בית, ולא תהיה מסוגלת לנהל ולעקוב אחרי פעילות המניות, ואין כל הצדקה ליתן לה מניות ולא כסף. האם נצפה שאישה, שאינה אשת עסקים, תעסוק בניהול דירות בקרקוב (פ"ן), או תעסוק בהשקעה בחברות סטרט אפ (ביחס לחברת סמ"ד, כשחלקה במניות 0.25%), או בחברה העוסקת בפיתוח ושיווק תוכנות (גל"מ, כשחלקה 4.13%).

לא מן הנמנע שאם האישה תקבל מניות בעין, עשוי להתברר תוך זמן קצר, שאין בידה מאומה, ודאי לא השווי לו היא ראויה מכוח איזון המשאבים, מבלי חלילה להטיל דופי באיש. לא נעלם מעינינו מה שכתבו ב"כ האישה (בתגובה לסיכומי האיש, סעיף 57.3), אך מכיוון שאין בידינו נתונים עדכניים, אם שווי המניות צנח אם לאו, לכן לא טרחנו לקבוע עובדתית, אך למיחש בעי, וד"ל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

במוסגר נציין שהטבלאות שערך ב"כ האיש, בתגובה לסיכומי האישה (טבלה א' וטבלה ב'), חרגו מהגדרת "תגובה לסיכומי האישה", ו"פנים חדשות באו לכאן", ולו מטעם זה היה מקום לדחות טבלאות אלו, הואיל ובמסגרת סיכומים ותגובות לסיכומים, אין מקום לקבל טענות חדשות. אך מלבד זאת יש פגם בניסיון לייצר דו"ח חדש, לקחת מספרים מכאן ומשם, לחבר ולהפריד, כל זאת כדי להגיע לתוצאה מסוימת, ובית הדין לא ייתן ידו ל"שיפור עמדות" מעין זה ובוודאי לא בשלב הסיכומים.

י. מס ריווחי הון

באשר לטענת הפחתת המיסוי הרעיוני או מס ריווחי הון מהשווי שהוערכה החברה (עמוד 16 לסיכומי ב"כ האיש), דעתנו לדחות את הבקשה, ויש ליתן לאישה את מלא הסכום המגיע לה מכוח האיזון, כאשר המס הרעיוני, לא יופחת משווי זה.

כבר הבאנו במספר פסקי דין, מקרים בהם האיש טוען שאינו יכול לשלם לאישה אלא בדרך של משיכת דיבידנדים מכירה של נכסי החברה. וא"כ, יש לנכות מהשווי שנקבע את המיסים שיצטרך לשלם עקב מכירת נכסי החברה, על מנת שיוכל לפרוע לאישה את אשר חויב במסגרת איזון המשאבים. דעתנו, שאין להפחית כל מיסוי משווי החברה, אלא אם כן ימכרו מניות החברה לצד ג' על מנת לממן את תשלום האיזון. הדברים נשנו בערכאות השונות, ולענייננו נצטט את אשר נפסק בבע"מ 4660/16.

פסיקה זו (בבע"מ) עוסקת בפס"ד של ביהמ"ש לע"מ, שהכיר בזכות אישה במחצית מניות הבעל, בשתי חברות פרטיות שהקים האיש בחלקים שווים עם שותף, חברות העוסקות בסחר של רכיבים אלקטרוניים. ביהמ"ש לע"מ הורה שחלקה של האישה לא יינתן לה במניות בעין, בשים לב לכך שאינה מכירה את עסקי החברה, וכמו כן, השניים אינם יכולים לשתף פעולה בניהול העסק, אלא בקיזוז שווי המניות משווי חלקו של האיש בבית המגורים המשותף, אותו תרכוש האישה. הוסיף ביהמ"ש לע"מ וקבע, כי ככל שהאיש ימציא אישור על תשלום מס בפועל בגין מכירת מניות האישה לצד ג', או אישור מאת רשויות המס לפיו הקביעה בדבר זכאות האישה למחצית המניות יוצרת חבות במס, תקבל האישה את השווי בניכוי המס לפי תחשיב "נטו".

סמוך לאחר מתן פסק הדין, הגיש האיש לביהמ"ש לע"מ בקשה ל"תיקון השמטה מקרית", בה ביקש שבית המשפט יבהיר כי ההוראה בדבר עריכת תחשיב "נטו" בגין מרכיב המס, תחול גם במקרה שישלם את חלקה של האישה בדרך של משיכת דיבידנד מן החברות. בית המשפט דחה את הבקשה בנמקו, כי על האישה לשאת במס, רק במקרה והעברת שוויין אליה תיעשה בדרך של מימוש המניות ומכירתן, וככל שמימוש זה חייב במס, אולם ככל שהמבקש יבחר לתת לה את שוויין של המניות ממקור מימון אחר, והעמדת המימון תהא כרוכה במס, הרי מדובר בחיוב אישי של האיש החל עליו:

"כשם שאין המשיכה צריכה לשאת במס ההכנסה החל על משכורות המבקש, ככל שיבחר לממן את חלקה בשווי המניות ממשכורותיו, כך אין היא צריכה לשאת במס הכרוך במשיכת דיבידנד, אשר אף הוא הכנסה מן החברות".

האיש ערער על כך לביהמ"ש המחוזי. בית המשפט המחוזי קבע, כי בית המשפט לענייני משפחה היטיב עם האיש בכך שאפשר לו תחשיב נטו במכירת המניות, בכפוף לכך שימציא אישור רשויות המס בדבר חבות במס או אישור תשלום המס בפועל, ובפריסת התשלומים על פני שבע שנים. האישה זכאית למחצית השווי, בלא תלות בבחירת המערער לממנו מדיבידנד, המהווה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הכנסה לכל דבר ועניין, מה גם שלמשיבה לא יהיה חלק בהנאת החברות מהכספים הצבורים בקופתן, ולכן אין היגיון להטיל עליה את חבות המס במשיכתם.

האיש הגיש לביהמ"ש העליון בקשת רשות ערעור, וזו נדחתה, וכך כותב ביהמ"ש העליון:

"אשר לשאלת המס הכרוך בתשלום השווי למשיבה, הרי אף היא נבחנת בשים לב לתשתית העובדות והנסיבות בכל מקרה קונקרטי. מעבר לדרוש אוסיף, כי טענות המבקש אינן מגלות טעות בפסק הדין בנסיבות העניין דנן. בית המשפט קבע, כי למשיבה חלק במניות והורה למבקש להעביר לה את חלקה בכסף ולא במניות בעין. ככל שיותר המבקש את המניות בידו ויעביר למשיבה את שוויין מכיסו, הרי לפנינו מכר רעיוני מאת המשיבה למבקש, וככל שימכור את המניות לצד ג' על מנת להעביר לה את חלקה, הרי לפנינו מכר רעיוני של המשיבה לצד ג'. בשתי החלופות הללו לפנינו מכר רעיוני שעורכת המשיבה, ולפיכך עליה לשאת בחבות המס הכרוכה במכר המניות, ככל שישנה. על רקע זה, העמיד בית המשפט לענייני משפחה אפשרות למבקש להציג אישור מאת רשויות המס בדבר חבות המס, בין אישור תשלום מס בפועל במכר לצד ג', ובין אישור עקרוני בדבר חבות המס בגין העברת מניות המשיבה אל המבקש. אולם, על המבקש להבחין בין החבות במס הכרוכה בהעברת המניות מן המשיבה אליו, לבין החבות במס הכרוכה בהעמדת מימון ממקורותיו לצורך תשלום התמורה בגין מניות המשיבה. מס אחרון זה אינו מעניינה של המשיבה ולכן אין מקום שישליך על סכום התמורה בעד המניות. כשם שצד ג' הרוכש את המניות לא יוכל ליהנות מתחשיב נטו בהתאם למס הכרוך בהעמדת מקור המימון, כך הוא הדין אף ביחס למבקש. ודוק: המבקש עשוי לבחור בדרכים שונות למימון תמורת המניות, ביניהן מימון ממקור נזיל שהעמדתו אינה כרוכה בכל מס שהוא, מימוש נכס תוך חיוב במס בשיעור פלוני או משיכת דיבידנד הכרוכה במס בשיעור אחר, וברור שאין לקבל שבחירתו תשליך על התמורה שתינתן למשיבה בעד חלקה במניות." (הדגש אינו במקור)

הדברים ברורים ומשליכים לנדו"ד. אם לאישה היה חלק במניות החברה והן היו רשומות על שמה, ומשכך העברתן ע"ש האיש הייתה כרוכה במס, על האישה היה לשאת בו. אך אם היה מחליט האיש למכור את מניות האישה לצד ג', אין האיש יכול לנכות מחלקה את המס ששולם בגין המכירה. והוא הדין אם האיש ירצה למשוך דיבידנדים מהחברה ע"מ לשלם לאישה את חלקה, אין לנכות את חיוב המס מחלקה, כמו שאינה נושאת במס הכנסה של כספים אותם הוא משלם לה. דרך המימון לא תהיה על חשבונה, ורק במכירת המניות בפועל, ואישור מרשויות המס על המס ששולם בגינן, יש לנכות את המס מחלק האישה.

האיש בנדו"ד הוא בפועל הבעלים על חברת א"ר, מחזיק במלוא מניותיה. לא נראה שהוא מעוניין למכור חלק מהמניות, ואף אם ימכור, יש לבחון את העסקה, ודי למבין. האופן בו יממן את פירעון חובו, לשלם לאישה את חלקה, אינו מגרע מחלקה, בפרט במקום שיש עוד נכס כמו בית המגורים, ואין צורך למכור דווקא את מניות החברה.

נציין את אשר טענו ב"כ האישה (פרק ח' בתגובה לסיכומי האיש). הובאו שם טענות, ונביא שתיים מהן (סע' 71-70):

"רביעית, עמדת הבעל סותרת את עמדת רשות המיסים, כקבוע בהחלטת מיסוי 7681/14, לפיה ניתן לבצע העברת מניות בין בני זוג ו/או לשלם את התמורה אגב גירושין (בחזקת חלק מחלוקת הרכוש), מבלי שחלוקה כאמור

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תהווה אירוע מס ו/או מבלי שהעברה כאמור תהווה מכירה, כמשמעותה בסעיף 88 לפקודת מס הכנסה.

חמישית, המס אמור להיות משולם לרשויות המס ולא לבעל. ונתהה, האם יעלה על הדעת כי הבעל 'ינכה' רעיונית לאישה 'מס במקור' מבלי שסכום זה ידווח ויועבר לרשות המיסים?! ברור שהתשובה הינה שלילית. לא יתכן להפחית מס מהתמורה כאשר הבעל מותר הפחתה זו ברשותו, שהרי זהו תשלום המגיע לרשויות המס ולמדינה ולא לבעל. לא למותר לציין, כי בדרך זו מתעתד הבעל להפיק לידי תמורה / הכנסה נוספת, עת ימשיך לאחוז גם 'בניכוי המס הרעיוני', מבלי לשלמו לרשויות המס כל עוד הנכסים יוחזקו ברשותו."

דברים אלה נכונים, אך לא בהכרח עמדת רשות המיסים נוגעת לנדו"ד. אם אכן האישה הייתה שותפה בחברה והיו לה מניות בחברה, והבעל היה מעביר מחצית מהמניות לאישה, כי אז לכאורה החלטת מיסוי 7681/14, הייתה חלה על העברה זו. אולם במקרה שלפנינו, וכפי שכתבנו, האישה אינה מחזיקה במניות החברה, וטוען האיש שיצטרך למכור את המניות לצד ג' ע"מ שיוכל לשלם לאישה את חלקה באיזון המשאבים. ועל כך באה פסיקת בימ"ש העליון כנ"ל:

"על המבקש להבחין בין החבות במס הכרוכה בהעברת המניות מן המשיבה אליו, לבין החבות במס הכרוכה בהעמדת מימון ממקורותיו לצורך תשלום התמורה בגין מניות המשיבה. מס אחרון זה אינו מעניינה של המשיבה ולכן אין מקום שישליך על סכום התמורה בעד המניות".

ומכאן שבנדו"ד, אין להפחית מס רעיוני מהסכום המגיע לאישה, בגין איזון המשאבים בחברות הבעל.

יא. ניכוי דמי שימוש, מזונות אישה, הוצאות מדור, הוצאות מומחה

לעניין זה נפנה לטענות ב"כ האיש בסיכומיו (עמוד 18 ולהלן). ע"מ לעשות סדר בדברים, נביא את החלטת הרכב דנן מיום 2.1.2020:

"בית הדין סבור כי לאישה זכות למזונות כל עוד לא חולק הרכוש. שהרי במקרה שלפנינו אין לחייב את האישה בגירושין, ואם הייתה מקבלת את חלקה ברכוש הרב, ודאי יכלה לכלכל עצמה. אין לאפשר מצב בו הרכוש יישאר בידי הבעל, והאישה לא תקבל מזונות עקב גירושין. שאם כן צודקת האישה שאין להתגרש קודם חלוקת הרכוש. ברם, עם חלוקת הרכוש יופסקו מזונות האישה לחלוטין. ובעניין הוצאות המדור ואחזקתו, יבחן בית הדין את חלקו של האב במרכיב זה בזמן המתאים.

מאידך, אין להתעלם מהעובדה כי על האישה לצאת ולפרנס את עצמה. אין להתעלם גם מהיתרון שיש לאישה עם קבלת הגט. לכן האמור לעיל בעניין מזונות האישה ימשך כדלהלן:

1. החל מתאריך 1.7.20, במקרה ולא חולק הרכוש בהתאם להחלטת בית הדין, יעמוד סכום מזונות האישה על סך של 9,000 ש"ח.
2. החל מתאריך 1.11.20, במקרה ולא חולק הרכוש בהתאם להחלטת בית הדין, יעמוד סכום מזונות האישה ע"ס של 8,000 ש"ח.
3. הסכום האמור בסעיף 2 יישאר קבוע עד לחלוקת הרכוש בין הצדדים."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין הרבני הגדול בהחלטתו מיום 15.7.2020 הסביר שהואיל והאישה לא חויבה בגט, על כן היא זכאית למזונותיה. מאידך התברר בדיון בפני בית הדין הגדול, שהאישה מסרבת להתגרש, וקיים חשש שהאישה תמשוך את הליך הרכוש, על מנת לקבל מזונות. לכן החליט בית הדין הרבני הגדול, שאם האישה תקבל את הגט תוך 21 יום (כפי שאכן ארע), המזונות ימשיכו עד לסוף שנת 2020, והחל מינואר 2021, ימשיך הבעל לשלם מזונות, ואלה יקוזזו מחלקה של האישה ברכוש המשותף.

טענת ב"כ האישה (תגובה לסיכומי האיש, סעיף 95), כיכול הבעל הביא לגרירת רגליים ולסירבול ההליכים בפני המומחה, ומשכך אין מקום לקזז את חיוב מזונות האישה מחלקה ברכוש, אינה נכונה עובדתית. ראשית, מדובר בהערכת שווי שאינה פשוטה, והמומחה הקדיש לכך זמן רב. אך יתירה מזו, מי שמבקשים להמשיך את ההליך, לעוד בדיקה, עוד דרישה ועוד חקירה, הם דווקא ב"כ האישה. אך לא בכך ענייננו. אין זיקה בין התמשכות ההליכים לקיזוז המזונות. דבר זה לא אוזכר בהחלטת בית הדין הגדול, והפרשנות אינה נכונה.

כאמור לעיל, האישה לא חויבה בגט, ומשכך הייתה לה זכות למזונות ולמדור ולאחזקת מדור, לפי כבודו וכבודה, וכן לפי עשרו של הבעל (ראה בעניין זה פס"ד של הרכב דן בתיק 1372937/6, פורסם באתר בתי הדין). הדבר היחיד שנקבע ע"י בית הדין, על מנת שהאישה לא תמשוך את הליך הרכוש, היה המשך המזונות לששה חודשים נוספים, ומינואר 2021 קיזוז מזונות האישה (בסכום של 8000 ש"ח לחודש). סכום זה יש לקזז מחיוב האיש בדמי איזון הנכסים. עד לכתיבת שורות אלו, מדובר ב-29 חודשים (כולל מאי 23), שהם בסכום של 232,000 ש"ח.

לאמור לעיל, אין מקום לחייב את האישה בדמי שימוש. גם משהתגרשה, האישה לא חויבה בגט, וניתנה לה הזכות להמשיך ולהתגורר בבית, מאחר והבעל חייב במדור אשתו, והאישה לא חויבה בגט. ולכן אף חייב הבעל במדור ודמי מדור, כולל חשמל, מים, ארנונה וגניון, לפי כבודו ועושרו.

יחד עם זאת, מחצית מדמי המשכנתא, שהוא חיוב רכושי, הנובע מכוח הבעלות ומקנה זכויות רכושיות (מגדיל את השווי נטו של הבית, ובכלל זה את חלקה של האישה בשווי נטו), יש לנכות מחלק האישה את מחצית מדמי המשכנתא ששילם האיש החל ממועד הקרע (מאי 2018). (ראה בעניין גם מדברי ב"כ האיש, בתגובתו לסיכומי ב"כ האישה, סעיף 9). ממועד הקרע חיובים רכושיים הנובעים מהרכוש המשותף, כל צד נושא בחלקו. החל ממועד הקרע האיש אינו חייב לשלם את חלק האישה במשכנתא, וכל סכום ששולם, ינוכה מחלקה של האישה.

בנוסף יש לנכות כספים שקיבלה האישה לאחר מכירת מניות א' (חלק מהכספים חולקו, וחלק נשארו בנאמנות אצל רו"ח רוזנבלום), בהתאם להחלטה מיום 8.5.2022, וההחלטה מיום 12.7.2022. מדובר בסכום של כ- 2.5 מיליון ש"ח, שכ"א מהצדדים קיבל מתמורת המכירה של א'.

כמו כן על האישה לשלם מחצית מעלות המומחה רו"ח רוזנבלום. הן בעניין המשכנתא והן בעניין שכר המומחה, בית הדין לא נקב בסכומים, מאחר ואין לו נתונים בעניין, ועוד חזון למועד.

נתייחס רק לטענה של קיזוז משיכות מזומן בסך 124,000 ש"ח, שלטענת הבעל נמשכו לאחר מועד הקרע. בית הדין לא מוצא מקום לדון בטענה זו, ומפנים לאמור בסעיף 97.5 לתשובת ב"כ האישה לסיכומי האיש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יב. חקירת המומחה ע"י ב"כ האישה

בית הדין הבהיר במספר החלטות, שאין לאפשר חקירת מומחה מטעם בית הדין אלא במקרים חריגים, ואין כאן המקום לעשות זאת. הצדדים שאלו את המומחה שאלות, בהתאם להחלטות בית הדין, והוא השיב תשובות ראויות.

בית הדין פעל בהתאם לתקנות סד"א 258 (יב), ובהתאם לפסיקת בג"ץ בתיק 5352/18. תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג, אינן כוללות התייחסות לסוגיה של מינוי מומחה על ידי בית המשפט, ולסוגיה של חקירת מומחה. ואולם בית הדין הרבני הגדול (ראו תיק (גדול) -7894-1-62 פלוגית נ' ארנטרוי (1.4.2008)), קבע, בהסתמך על הוראות תקנה 258(יב) לתקנות, כי:

"בית הדין, כמו כל בית משפט, רשאי למנות מומחה מטעמו אף ללא הסכמת בעלי הדין. האובייקטיביות של מומחה מטעם בית הדין גדולה יותר ממומחה הממונה על ידי בעל דין, אשר מטבע הדברים מצפה לתוצאה מסוימת במשפט המתנהל בעניינו. בדרך כלל, יסמוך בית הדין את ידיו על חוות דעת המומחה ומסקנותיו ולא יסטה מהן, אלא אם קיימת הצדקה עובדתית או משפטית יוצאת דופן לעשות כן. מעמדו העדיף של מומחה מטעם בית הדין מביא גם לכך כי ככלל הוא אינו אמור להיחקר על חוות דעתו אלא ברשות בית הדין, וככל שיש צורך בכך הוא יידרש רק ליתן תשובות בכתב לשאלות הבהרה שיוגשו על ידי בעל דין. (ראו והשוו: תקנה 258(יבא) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 וסעיף 8(ד) לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995)."

כאמור, בית הדין אינו מוצא כל דופי בהתנהלות המומחה, וכי התנהלותו המקצועית בתיק זה, ראויה לכל שבת, בהיותו ידו הארוכה של בית הדין לבחינת שווי החברות ואיזון הנכסים, ומשכך בית הדין מסתפק בשאלות הצדדים ותשובותיו של המומחה, שהן מלאות וברורות, ואינו רואה מקום להזמין לחקירה.

לאור כל האמור לעיל קובע בית הדין כדלהלן:

- א. המומחה ימציא לבית הדין פסיקתאות ביחס לנכסים ההוניים של האישה - ארבעת קופות הגמל (מיטב דש), שני ביטוחי מנהלים ושתי קרנות פנסיה, וקרן השתלמות. וכן פסיקתאות לקרן ההשתלמות וביטוח מנהלים שעל שם האישה. הפסיקתאות יעברו לבית הדין, לאחר שהמומחה יאפשר לבאי כוח הצדדים לעיין תוך 10 ימים בפסיקתאות, לבחון אם לא נפלה בהן טעות, ואם הן תואמות את האמור בחו"ד (סע' ב 9-17, סע' ג 3-2).
- ב. הצדדים יחלקו ביניהם בחלקים שווים, לזכות או לחובה, את היתרה בחשבונות בנק המשותפים, בהתאם ליתרה נכון למועד החלוקה.
- ג. בגין איזון – ספינה, טרקטורן, נגרר, רכב שע"ש האישה, סוסה, חוב א', פקדון BIT2C, ופקדון בחברת Pocketful, ישלם האישה לידי האישה סכום של 66,281 ש"ח. סכום זה יוצמד למדד המחירים לצרכן מחודש מאי 2018, עד לתשלום בפועל.
- ד. מחירו העדכני של הבית בר' יהיה בגבולות של 9,150,000 ש"ח. אופן החלוקה ועניין המיטלטלין - עיין בגוף פסה"ד.
- ה. השווי של חברת א"פ, מותאם למועד הקרע, הינו 15,370,000 ש"ח. כך שלזכותה של האישה, מחצית מהסכום הנ"ל – 7,685,000 ש"ח. סכום זה יוצמד למדד המחירים לצרכן מחודש מאי 2018, עד לתשלום בפועל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ו. השווי של חברת גל"מ, נכון למועד הקרע, הינו 47,585,000 ש"ח, וממילא חלקן של האיש (8.26%) מוערך ב 3,931,000 ש"ח, ולזכותה של האישה, מחצית מהסכום הנ"ל, שהינו – 1,965,500 ש"ח. סכום זה יוצמד למדד המחירים לצרכן מחודש מאי 2018, עד לתשלום בפועל.
- ז. בית הדין דוחה את טענות בא כוח האישה בעניין חקירה שיש לנהל על הברחת נכסים, וכן דרישתו לחקירת המומחה מטעם בית הדין.
- ח. בית הדין דוחה את טענות בא כוח האישה על מתן תוספת בגין הפרשי השתכרות עתידיים, מוניטין אישי וכו'.
- ט. בית הדין דוחה את טענות ב"כ האיש בדבר חלוקה בעין של מניות א"פ, וקובע כי החלוקה תהיה באמצעות תשלום שווים ולא במתן מניות.
- י. בית הדין דוחה את טענות ב"כ האיש בעניין הפחתת מס רעיוני ומס ריווחי הון.
- יא. מחלק האישה יש להפחית: 1. סכום של 8,000 ש"ח מזונות אישה ששולמו מינואר 2021. 2. מחצית מהמשכנתא ששילם האיש החל ממועד הקרע. סכומים אלה יש לחשב עם סיום תשלום המזונות והמשכנתא. 3. חלק האישה ששילם האיש למומחה רו"ח רוזנבלום. 4. כספים שקיבלה ממכירת מניות א' (סכום של כ - 2.5 מיליון ש"ח).
- יב. אין להפחית מחלק האישה: 1. דמי שימוש של האישה בחלק הבעל בבית. 2. כל דמי אחזקת המדור, כולל: חשמל, מים, ארנונה, מים, גינון וכו'.
- יג. נכון לעת הזאת, ימשיכו מזונות האישה, במתכונת שנקבעה בהחלטת בית הדין הרבני הגדול, וכפי שהיא מתקיימת עד היום.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ז באייר התשפ"ג (18/05/2023).

הרב בן ציון הכהן רבין

הרב משה בצרי

הרב צבי בן יעקב – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה